

توراه اور • پاراشاها برآشית • مامار 8

להבין ענין הברכות כי הנה אנשי כנה"ג תקנו...

«برای فهم مسئله برکت‌ها»

«باروخ» (ברוך, Baruch): «جاری شده» در آغاز برکت، نور بی‌پایان نهفته ה' (אור אין סוף, Or Ein Sof) را به ظهور می‌آورد؛ و «باروخ» پایانی آن، یعنی «مُهر»، از این ظهور پاسداری می‌کند تا در قداست بماند و نیروهای شر از آن تغذیه نکنند. همین ساختار، برکت‌های عروسی، مطالعه توراه و عشق به ה' در دعا را نیز شکل می‌دهد.

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسخاک

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/bereishis/8

مقصود اصلی

«باروخ» (ברוך, Baruch؛ «جاری شده») در آغاز برکت، نور بی‌پایانِ هفتۀ ה' (אור אין סוף, Or Ein Sof) را به ظهور می‌آورد؛ و «باروخ» پایانی آن، یعنی «مُهر»، از این ظهور پاسداری می‌کند تا در قداست بماند و نیروهای شر از آن تغذیه نکنند. همین ساختار، برکت‌های عروسی، مطالعهٔ تورا و عشق به ה' در دعا را نیز شکل می‌دهد.

در هر بخش: متن عبری، سپس ترجمه، و پس از آن توضیحی کوتاه زیر خطی طلایی. شماره‌های کوچک در متن عبری، یادداشتهای پایان متن هستند.

خلاصۀ مامار

این مَعْمَر می‌پرسد چرا برکت‌ها فقط در دورانِ معبد دوم مقرر شدند: در معبد نخست، ایمان به ה' آشکارا در نفوس جلوه می‌کرد، حال آن‌که در دوره‌های بعد باید آن را به پایین کشید؛ واژهٔ «باروخ» به معنای «جاری شده» است. صورت عبارت، مسیر این نزول را ترسیم می‌کند: «ה' אלקינו» در جان‌های یهودی، و سپس «پادشاه جهان». מצוות (מצוות, mitzvos؛ فرمان‌ها) که تقدیس‌مان می‌کنند و ما را به ה' پیوند می‌دهند، توان این کار را به ما می‌بخشند. قاعدۀ تلمود اورشليمی که برکت‌های کوتاه با «باروخ» آغاز می‌شوند، اما برکت‌های بلند با آن پایان نیز می‌یابند، از راهِ عوالم پنهان و آشکار تبیین می‌شود. همانند دانه و جنین، عالم پنهان همه‌چیز را در یگانگی دربرمی‌گیرد؛ اما عالم آشکار به جزئیات گشوده می‌شود و «زائداتی» پدید می‌آورد که نیروهای شر از آن تغذیه می‌کنند؛ از این رو، برکت بلند به مُهری نیاز دارد، همچون مُهر نامه. دو برکتِ نخستِ عروسی با آدم (אדם) و حوّا (חוה)، تورا مکتوب و شفاهی، و حکمت برین و حکمت فروتر متناظرند. مطالعهٔ تورا بسته به نیت، می‌تواند داروی زندگی یا داروی مرگ باشد؛ و عشق در دعا، بُعدی درونی به نام «روز» و بُعدی بیرونی به نام «شب» دارد. در هر دو، مُهری که از بالا می‌آید و با تلاشِ خود ما به دست می‌آید، مانع می‌شود که قداست به קליפות (קליפות, kelipos؛ پوسته‌ها) برسد.

طرح کلی

1	چرا برکت‌ها مقرر شدند	2-11
ایمان فراتر از عقل است؛ در معبد نخست، آشکارا در نفوس می‌درخشید، اما در معبد دوم برای پایین‌کشیدن آن به برکت نیاز بود («باروخ» = جاری شده).		
2	ترتیب برکت	4-31
«ה' אלקינו» ה' را در حال ظهور در جان‌های یهودی، فراتر از فرشتگان و جهان، بیان می‌کند؛ «پادشاه جهان» فرمانروایی اوست. מצוות که تقدیس‌مان می‌کنند و ما را به ה' پیوند می‌دهند، نیروی لازم را برای برکت فراهم می‌کنند.		
3	عوالم پنهان و آشکار	8-51
برکت‌های کوتاه با «باروخ» آغاز می‌شوند؛ برکت‌های بلند با آن پایان نیز می‌یابند. همانند دانه و جنین، عالم پنهان همه‌چیز را در یگانگی نگه می‌دارد، حال آن‌که تمایزگذاریِ عالم آشکار «زائداتی» پدید می‌آورد که نیروهای شر از آن تغذیه می‌کنند.		
4	مُهر	10-91
«باروخ» پایانی همچون مُهر نامه است: حفاظتی فراگیر که جریان آشکار شده را برای قداست محفوظ می‌دارد؛ נעילה (נעילה, Ne'ilah؛ نماز پایانی) مُهر همهٔ اسرائیل است.		

«آفریننده انسان» (יֹצֵר הָאָדָם, Yotzer ha'adam؛ آدم) و «آن‌که آفرید» (אֲשֶׁר יָצַר, Asher yatzar؛ حوّا) با توراۋ مکتوب، حکمت برین، نقطه‌ای پنهان، و توراۋ شفاهی، حکمت فروتر که آن نقطه را با جزئیات آشکار می‌کند، متناظرند؛ «روز به روز سخن می‌جوشاند و شب به شب شناخت را بیان می‌کند».

صورت‌بخشیدن یعنی آشکارکردن؛ «אח» (es) افزوده و تکرار «صورت» به معنای ظهوری پس از ظهور است؛ عالم آشکار «از خود او» ساخته می‌شود، با انقباضی که امکان وجودِ عوالم را فراهم می‌کند، برای فرمانروایی ה' و خواستِ او به داشتن سکونتگاهی در پایین.

از آن‌جا که توراۋ شفاهی در امور مادی پوشیده شده است، یادگیری برای بزرگ‌نمایی خود به קליפות امکان چنگ‌انداختن می‌دهد؛ یادگیری به‌عنوان کلام ה' نورِ او را جاری می‌سازد، و «مهر» آن را در قداست نگاه می‌دارد.

عشق «روز» در بُعدِ درونی نفیس الهی با سرچشمه خود یکی است؛ عشق «شب» در بُعدِ بیرونی، که در بدن و نفیس حیوانی پوشیده شده، آن را آشکار می‌کند اما به مهر نیاز دارد؛ חותם (chosam؛ مهر) همان תחום (techum؛ حد) است؛ مرزی بر آنچه به نفیس حیوانی داده می‌شود.

مفاهیم کلیدی

برکت به‌مثابه جاری‌ساختن ברוך و نمشך

«باروخ» به معنای «به پایین جاری‌شده» خوانده می‌شود؛ برکت، نور بی‌پایان پنهان را به ظهور می‌آورد تا ایمان به روشنی دیدن شود.

عالم پنهان و عالم آشکار עלמא דאתכסיא ועלמא דאתגליא

عالم پنهان همه‌چیز را در توان یگانه‌ای در خود دارد، همچون دانه؛ عالم آشکار آن را به جزئیات می‌گشاید، همچون جنینی که شکل گرفته است، و در این فرایند «مازادی» پدید می‌آورد که شر می‌تواند از آن تغذیه کند.

مُهر חותם

«باروخ» پایانی برکت بلند؛ حفاظتی فراگیر که جریان آشکارشده را در قداست نگه می‌دارد و سهم سویی دیگر را به مازاد ناچیزش محدود می‌کند؛ واژه chosam از همان حروفِ techum، به معنای «حد»، ساخته شده است.

حکمت برین و حکمت فروتر חכמה עלאה וחכמה תתאה

توراۋ مکتوب، نقطه‌ای فشرده از حکمت، و توراۋ شفاهی، که محتوای پنهان آن را در احکام مشروح می‌گشاید؛ این دو با آدم و حوّا نمادپردازی می‌شوند.

یگانگی برتر و یگانگی فروتر יחודא עלאה ויחודא תתאה

یگانگی برتر جهان را در برابر ה' هیچ می‌بیند؛ یگانگی فروتر ה' را سرچشمه حیات در جهانی می‌بیند که ظاهراً واقعیتی مستقل دارد، عشقِ درونی قلب از اولی می‌آید و عشقِ بیرونی از دومی.

برانگیختگی از پایین אתעירותא דלתתא

نیت و تلاشِ خودِ شخص، که پاسخی متناسب را از بالا برمی‌انگیزد؛ مهر نیز به آن وابسته است.

چرا برکتها مقرر شدند

1 **להבין ענין הברכות¹ כי הנה אנשי כנה"ג [כנסת הגדולה] תקנו הברכות בזמן בית שני אבל בזמן בית ראשון לא² היו מברכים.**

برای فهمیدن موضوع برکتها: مجمع بزرگ (אנשי כנסת הגדולה, Anshei Knesses HaGedolah) برکتها (ברכות, berachos) را در دوران معبد دوم مقرر کرد، اما در دوران معبد اول برکتی نمی خواندند.

این گفتار (مأمر) می کوشد روشن کند که برکتها چه می کنند. بحث از واقعیتی تاریخی آغاز می شود: برکت های معین را مجمع بزرگ، یعنی حکیمان آغاز دوران معبد دوم، مقرر کرد؛ در دوران معبد اول چنین برکت های رسمی ای وجود نداشت. چرا بعدها به آنها نیاز پیدا شد؟

وהענין כי הנה כל ישראל מאמינים בני מאמינים³ כו' מה שנלאו חכמי הפילוסופים והמחקרים להבין בשכלם

موضوع این است که همه اسرائیل مؤمن اند، فرزندان مؤمنان اند، و غیره؛ [به آنچه] فیلسوفان و پژوهشگران با عقل خود برای فهمیدنش سخت کوشیدند.

هر یهودی ایمانی فطری به ה' دارد؛ «مؤمنان، فرزندان مؤمنان»، چنان که تلمود می گوید. یهودیان بی درنگ به آنچه فیلسوفان کوشیدند با استدلال دریابند، اما در رسیدن به آن ناکام ماندند، ایمان دارند.

כי האמונה היא למעלה מן ההשגה והשכל⁴ ואפי' [ואפילו] מההשגה שבשרש נפש האלקית שבישראל دمזליה חזי⁵ כו' שהרי לית מחשבה תפיסא ביה⁶ והוא רם ונשא⁷ למעלה ממזליהו.⁸

زیرا ایمان فراتر از فهم و عقل است، و حتی فراتر از ادراکی که در ریشه نفیس الهی (נפש האלקית, Nefesh Elohis) در اسرائیل هست؛ همان که [درباره اش گفته شده است] «مَزَالِ او (مَزَلِיה, mazalei) [خاستگاه روحانی برتر نفس] می بیند»، و غیره؛ زیرا هیچ اندیشه ای نمی تواند او را دریابد، و او فراتر و بالاتر از مَزَالِ آنان است.

ایمان از فهم بالاتر است، و حتی از ادراک والایی که در ریشه نفیس الهی در بالا قرار دارد نیز فراتر است؛ همان که «مَزَالِ او می بیند» (مَزَلِיה). ه' خود فراتر از هر اندیشه است؛ از این رو راه دست یافتن به او ایمان است، نه فهم.

2 והנה בזמן בית ראשון היו נשמות ישראל במעלה העליונה והי' [והיה] אוא"ס [اور אין سوف] שורה ומתגלה בנפשם להיות אצלם גילוי אמונה זו כאילו רואה⁹ כו'.

اکنون، در زمانِ معبدِ نخست، ارواحِ اسرائیل در والاترین مرتبه بودند و نورِ بی‌پایان (اور אין سوف، Or Ein Sof) در جان‌هایشان جای می‌گرفت و آشکار می‌شد؛ ازاین‌رو این ایمان برای آنان چنان آشکار بود که گویی می‌دیدند و غیره.

در دورانِ معبدِ نخست، ارواح چنان بلندمرتبه بودند که نورِ بی‌پایانِ ه' آشکارا در آن‌ها می‌تابید؛ ایمانشان آشکار بود و چنان زنده و روشن که گویی به چشم می‌دیدند.

اך בזמן בית שני לא היו הנשמות במעלה עליונה כ"כ [כל כך] תקנו אנשי כה"ג [כהאי גוונא] הברכות להמשיך גילוי אמונה זו להיות ברוך ونמשך הוי' אוא"ס [اور אין سوف] ב"ה בגילוי למטה.

اما در زمانِ معبدِ دوم، چون ارواح در مرتبه‌ای چندان بلند نبودند، مردانِ مجمعِ بزرگ برکت‌ها را برقرار کردند تا این ایمان آشکار شود؛ یعنی نامِ چهارحرفی (ه'، Havayah)، نورِ بی‌پایان، که متبارک باد، «برکت» یابد و به صورتِ آشکار به پایین کشیده شود.

در دورانِ معبدِ دوم، ارواح فروتر بودند و ایمان پنهان شد؛ ازاین‌رو حکیمان برکت‌ها را برقرار کردند. **ברוך** (Baruch) [مبارک] به معنای «فروآورده‌شده» فهمیده می‌شود، چنان‌که در پیوندِ زدنِ تاک؛ برکت، نورِ بی‌پایانِ ه' را به پایین می‌کشد تا آشکار شود.

بخش 2 • 31-4

ترتیبِ برکت

3 וסדר השתלשלות המשכת הגילוי הוא מתחלה להיות הוי"ה אלקינו¹⁰ הוא גילוי אוא"ס [اور אין سوف] ב"ה בנשמות ישראל להיות אלקינו ממש בבחי' ביטול לפי שהם מפנימיות העולמות.

ترتیبِ زنجیرهٔ نزولِ تجلی چنین است: نخست، «نامِ چهارحرفی (ه'، Havayah) **אלקינו**»؛ یعنی تجلیِ نورِ بی‌پایان (اور אין سوف، Or Ein Sof)، متبارک باد، در نفوسِ اسرائیل، تا ه' حقیقتاً «**אלקינו**» باشد؛ و آنان، چون از بُعدِ درونی (פנימיות، pnimiyus) عوالم‌اند، در حالتِ خودنفی‌گری (بیטول، bittul) هستند.

واژه‌های این برکت، مراحلِ نزولِ تجلی را بیان می‌کنند. «**ה' אלקינו**» نخست می‌آید: ه' در نفوسِ یهودیان تجلی می‌کند؛ نفوسی که از بُعدِ درونی «عوالم‌اند و ازاین‌رو در برابر او در حالتِ **بیטול** هستند، و بدین‌سان او حقیقتاً «**אלקינו**» است.

משא"כ המלאכים הם מחיצוניות העולמות שעליהם נאמר ומשמם יפרד¹¹ והיה לארבעה ראשים. ארבעה נהרות הם ארבע מחנות השכינה¹² מחנה מיכאל כו'. וזש"א [וזהו שאמר] רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה]¹³ (ברכות ד:) מיכאל באחת¹⁴.

اما فرشتگان چنین نیستند؛ آنان از بُعد بیرونی (חיצוניות, chitzoniyus) عوالم اند، و دربارهٔ آنان گفته شده است: «و از آنجا جدا شد و چهار سر گشت» — چهار رودخانه که همان چهار اردوگاه حضور الهی (שכינה, Shechinah) هستند: اردوگاه میکائیل (מיכאל) و غیره. و این است آنچه حکیمان ما، یادشان گرامی باد، گفته اند (ברכות 4b): «میکائیل با یک [پرواز]».

فرشتگان از «بُعد بیرونی» هستند. رودخانهٔ باغ که «به چهار سر تقسیم شد»، اشاره به چهار اردوگاه فرشتگان پیرامون سכינה دارد (میکائیل، جبرائیل و غیره). تلمود می‌گوید میکائیل با یک پرواز از جهان می‌گذرد.

ولא אמרו איזה שיעור על נשמות ישראל לפי שענין טיסה שטסים את העולם לא שייך גבי נשמות כלל שהעולם ומלואו אינן תופסין מקום כלל נגדם.¹⁵

برای نفوس اسرائیل هیچ اندازه‌ای بیان نکردند، زیرا موضوع پرواز، یعنی پروازکردنِ آنان از فراز جهان، اصلاً دربارهٔ نفوس صدق نمی‌کند؛ چراکه جهان و هرچه در آن است، در نسبت با آنها اصلاً فضایی اشغال نمی‌کند.

تلمود برای پرواز فرشتگان اندازه‌هایی بیان می‌کند، اما برای نفوس چنین اندازه‌ای نمی‌دهد؛ زیرا در نسبت با یک نفس، سراسر جهان اصلاً فضایی اشغال نمی‌کند.

משא"כ לגבי המלאכים תופס העולם איזה מקום אלא שמیکאל די לו בטיסה אחת וגבריאל בשתיים כו' ואליהו בארבע עם גופו שהיה תחלה גשמי ונהפך כו'.¹⁶

اما در نسبت با فرشتگان، جهان تا اندازه‌ای جا می‌گیرد؛ جز آنکه برای میکائیل یک پرواز کافی است، برای جبرائیل دو پرواز و غیره، و برای الیاهو (אליהו) چهار پرواز — همراه با بدنش، بدنی که در آغاز جسمانی بود و دگرگون شد، و غیره.

در نسبت با فرشتگان، جهان تا اندازه‌ای جا می‌گیرد: میکائیل به یک پرواز، جبرائیل به دو پرواز و الیاهو به چهار پرواز نیاز دارد؛ زیرا بدنی او در آغاز جسمانی بود و دگرگون شد.

ואח"כ מלך העולם שעל העולם הוא גילוי מלכותו ית' בלבד שאין מלך בלא עם¹⁷ כו'.

و پس از آن، «پادشاه جهان»؛ یعنی فرمانروایی بر جهان، تنها تجلی فرمانروایی او، متبارک باد، است؛ زیرا «هیچ پادشاهی بدون قوم نیست» و غیره.

سپس «پادشاه جهان» می‌آید: این تنها تجلی فرمانروایی (מלכות, Malchus) ה' است؛ مرتبه‌ای فروتر که با جهان ارتباط دارد، زیرا «هیچ پادشاهی بدون قوم نیست».

4 והנה ע"י הברכה ממשיך ברכה והמשכה להיות גילוי אור א"ס בנפש כלל ישראל שתתחזק אמונת ה' בלבם בבחי' גילוי כאלו רואה כו'.

اکنون، به واسطه برکت، برکت و امتداد را فرود می‌آورد تا نور بی‌پایان (اور אין سوف، Or Ein Sof) در نفیس عموم اسرائیل آشکار شود؛ تا ایمان به ה' در دل‌هایشان به صورت آشکار نیرومند گردد، گویی می‌بینند، و مانند آن.

هدف برکت آن است که ظهوری از نور بی‌پایان را به نفس‌های همه اسرائیل فرود آورد، تا ایمانشان چنان نیرومند و زنده شود که گویی با چشم می‌بینند.

اך המוקדם לברכה והמשכת השראת גילוי זה הוא המברך שהוא הוא העושה המצוה לפי שהמצות הם כלים להשראת אא"ס [اور אין سوف] ממש כו' ובהם ועל ידם ממשיך אא"ס [اور אין سوف] למטה.

اما آنچه بر برکت و فرودآمدن استقرار این ظهور مقدم است، کسی است که برکت می‌گوید؛ او همان کسی است که این فرمان (המצוה، mitzvah) را انجام می‌دهد؛ زیرا فرامین (המצוות، mitzvos) ظرف‌هایی برای خود نور بی‌پایانند، و در آنها و به واسطه آنها، نور بی‌پایان را به پایین فرود می‌آورد.

اما فرودآوردن نور، نخست به کسی وابسته است که برکت می‌گوید و خود فرمان را انجام می‌دهد. **המצוות** «ظرف‌هایی» برای نور بی‌پایان **ה'** هستند؛ از طریق آنها نور به پایین فرود آورده می‌شود.

וזהו אשר קדשנו במצותיו. אשר מלשון דהא^{18,19} שהוא נתינת טעם לדבר כלומר לפי שקדשנו במצותיו.

و این است معنای «آن‌که ما را با فرامینش مقدس ساخته است». واژه «زیرا» (אשר، Asher) معنای «برای این‌که» دارد و علت امری را بیان می‌کند؛ یعنی، از آن‌جا که او ما را با فرامینش مقدس ساخته است.

ازاین‌رو، عبارت «آن‌که ما را با فرامینش مقدس ساخته است»: واژه **אשר** در این‌جا به معنای «زیرا» است. می‌توانیم نور را فرود آوریم، زیرا او ما را به واسطه فرامین مقدس ساخته است.

וצונו מלשון צוותא והתקשרות²⁰ באوا"ס [באור אין سوف] ב"ה שרש המצות למעלה לכך יש לנו כח להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה בברכה זו:²¹

«و به ما فرمان داد» (vetzivanu) از واژه «پیوند» (צוותא، tzavta) گرفته شده است و به پیوند و اتصال با نور بی‌پایان متبارک اشاره دارد؛ نوری که ریشه فرامین در بالاست. ازاین‌رو، قدرت داریم که با این برکت، ظهور نور بی‌پایان متبارک را فرود آوریم.

«و به ما فرمان داد» (vetzivanu) از واژه **צוותא**، به معنای «پیوند»، گرفته شده است: فرامین ما را به نور بی‌پایان، که ریشه آنها در بالاست، پیوند می‌دهند. این پیوند به ما قدرت می‌دهد که ظهور آن را به واسطه برکت فرود آوریم.

عوالم پنهان و آشکار

5 **והנה אמרו בירושלמי**²² (פ"ק [פרק קמא] דברכות הלכה ח') **מטבע קצר פותח בברוך ואינו חותם בברוך ומטבע**

ארוך פותח בברוך וחותם בברוך.²³

اکنون در تلمود اورشلیمی (براخوت، فصل ۱، هلاخا ۸) چنین آمده است: فرمولی کوتاه با «مبارک (ברוך, Baruch)» آغاز می‌شود و با «برוך» مُهر نمی‌شود؛ فرمولی بلند با «برוך» آغاز می‌شود و با «برוך» مُهر می‌شود.

قاعده‌ای تلمودی دربارهٔ برکت‌هاست: برکتی کوتاه (مانند برکت بر غذا) با «برוך» آغاز می‌شود و با آن پایان نمی‌یابد؛ برکتی بلند (مانند هاودالا یا نخستین برکتِ دعای برکت پس از غذا) هم با «برוך» آغاز می‌شود و هم با آن پایان می‌یابد.

ولهבין זה גם להבין מהו לשון חותם²⁴ **והל"ל [והנה ליה למימר] ומסיים. הענין כי הנה נודע שיש ב' בחינ' [בחינות] בחי' עלמא דאתכסי' ובחי' עלמא דאתגליא.**

برای فهمیدن این مطلب، و نیز برای فهمیدن اینکه واژه «مُهر» (חותם, chasimah) به چه معناست – درحالی‌که باید می‌گفت «پایان می‌یابد» – باید دانست که، چنان‌که معروف است، دو مرتبه وجود دارد: مرتبهٔ عالم پنهان و مرتبهٔ عالم آشکار.

چرا پایان را «مُهر» (חותם, chasimah) می‌نامد، نه اینکه صرفاً بگوید «پایان»؟ پاسخ بر دو قلمرو مبتنی است: «عالم پنهان» (עלמא דאתכסיא, alma de'iskasya)، که در آن همه‌چیز هنوز پوشیده و یگانه است، و «عالم آشکار» (עלמא דאתגליא, alma de'isgalya)، که در آن همه‌چیز آشکار می‌شود.

והנה על עלמא דאתגליא נאמר (בראשית ב) ומשמם יפרד²⁵ **והי' [והיה] לארבעה ראשים ארבעה נהרות כנגד ארבע מחנות השכינה שהיא מתלבשת בבי"ע כו'**

دربارهٔ عالم آشکار گفته شده است (پیدایش ۲): «و از آنجا منشعب شد و چهار سر گردید»؛ یعنی چهار رود، متناظر با چهار اردوگاهِ حضورِ الهی (שכינה, Shechinah)، که در عالمِ آفرینش (בריאה, Beriah)، عالمِ صورت‌بخشی (יצירה, Yetzirah) و عالمِ عمل (عשיה, Asiyah) و جز این‌ها متلبّس می‌شود.

عالمِ آشکار همان رودِ عدن است که «به چهار سر منشعب می‌شود»؛ چهار سرِ آن، چهار اردوگاهِ حضورِ الهی است، هنگامی که این حضور در عوالمِ فرودینِ عالمِ آفرینش، عالمِ صورت‌بخشی و عالمِ عملِ متلبّس می‌شود.

ובהשתלשלות וירידות המדרגות מדריגה אחר מדריגה בהתלבשותה בע' [בשבועים] שרים כו' נעשה עלמא דפרودא כו' ושם יש אחיזה ויניקה לקליפות וסט"א [וסטרא אחרא] לינק מהקדושה כביכול.

و با زنجیره نزول و فرود مراتب، مرتبه پس از مرتبه، هنگامی که این حضور در هفتاد شاهزاده و جز آنان متلبس می شود، عالم جدایی پدید می آید؛ و آنجا پوسته ها (کلیפות، kelipos) و سوي دیگر (סטרא אחרא، sitra achra) دست آویزی و مایه تغذیه دارند تا گویی از قدوسیت تغذیه کنند.

وقتی جریان الهی پله پله فرود می آید و از میان هفتاد شاهزاده فرشته گون ملت ها می گذرد، «عالم جدایی» پدید می آید؛ در آنجا نیروهای شر می توانند چنگ ببندازند و از قدوسیت تغذیه کنند.

אך אין יניקתם אלא מותרי השפע ופסולת כו' ולא מעיקר הקדושה ח"ו [חס ושלום]

اما تغذیه آنها فقط از افزونی جریان و پسماند آن است، نه از اصل قدوسیت؛ حاشا.

باین حال، نیروهای شر فقط از باقی مانده ها و پسماند جریان تغذیه می کنند، نه از هسته آن.

וענין התהוות מותרי השפע ופסולת בעלי דאתגלי' היינו כי הגם שגם עלמא דאתגלי' מצד עצמה באמת אינה ²⁶ דבר נפרד ח"ו [חס ושלום] וכמ"ש (דברים ז) כי הוי"ה הוא האלקים כו' אלא שהוא בחי' גילוי מה שהי' [שהיה] בהעלם בעלי דאתכסיא

و چگونگی پدید آمدن افزونی جریان و پسماند در عالم آشکار چنین است: گرچه عالم آشکار نیز، به خودی خود، در حقیقت چیزی جداگانه نیست - حاشا - چنان که نوشته شده است (تثنیه ۴): «زیرا **הוי'** همان **אלקים** است» و جز این؛ بلکه آن، آشکار شدن چیزی است که در عالم پنهان نهفته بود.

این پسماند چگونه پدید می آید؟ عالم آشکار در حقیقت از **ה'** جدا نیست، چنان که آیه می گوید: «**ה'** همان **אלקים** است»: **ה'** که فراتر از جهان است و **ה'** که در طبیعت نهفته است، یکی اند. عالم آشکار تنها آنچه را در عالم پنهان نهفته بود می گشاید.

וכמשל הולד שמצטייר בבטן הנקבה בהתחלקות עצמות וגידין כו' שהם מטפת הזכר לובן שממנו עצמות ²⁷ כו'.

مانند جنین که در رحم ماده شکل می گیرد و استخوان ها و پی ها و جز آن در آن از یکدیگر متمایز می شوند؛ این ها از نطفه نر، یعنی ماده سفید، پدید می آیند که استخوان ها و جز آن از آن شکل می گیرند.

این تمثیل درباره جنین است: استخوان ها و پی هایش در رحم شکل می گیرند، اما از نطفه پدر، یعنی «ماده سفید» که استخوان ها از آن پدید می آیند، منشأ می گیرند؛ چنان که تلمود می گوید.

אלא שבטפת הזכר לא הי' [היה] התחלקות עצמות וגידין בפועל ממש רק שהי' [שהיה] בכח הטפה ההיא בהעלם וע"י שהייתה בבטן הנקבה ט' חדשים מצטייר בציוור הולד ויוצא מהעלם אל הגילוי.²⁸

באין-הם, נר נטפה נר, استخوان-ها و پی-ها در عمل و به-طور بالفعل از یکدیگر متمایز نبودند؛ آن-ها فقط بالقوه، در نهان، در آن نطفه وجود داشتند. و هنگامی که نه ماه در رحم ماده می-ماند، به صورت جنین شکل می-گیرد و از نهان به آشکار می-آید.

نطفه همه-چیز را فقط بالقوه در خود دارد؛ نه ماه در رحم می-ماند تا صورت متمایز کودک پدیدار شود. به همین-سان، عالم پنهان همه-چیز را دربر دارد و عالم آشکار آن را نمایان می-سازد.

6 והנה כמו במשל הולד כאשר נתגדל ונגמר ציור כל האברים אזי דוחה ממנו מותרות שערות וצפרנים²⁹ שזזהו סימן גידול הולד³⁰ שהוא בשלימות כשגמרו שערו וצפרניו כו'

اکنون، همان-گونه که در تمثيل جنین است: هنگامی که رشد می-کند و صورت-بندی همه اندام-هایش کامل می-شود، زوایندی از خود بیرون می-راند، یعنی مو و ناخن؛ و این نشانه رشد جنین است: وقتی مو و ناخن-هایش کامل می-شوند، او نیز کامل شده است، و غیره.

ادامه تمثيل: چون جنین رشد می-کند و همه اندام-هایش شکل می-گیرند، زوایندی پدید می-آورد، یعنی مو و ناخن؛ کامل-شدن آن-ها نشانه آن است که جنین به-تمامی شکل گرفته است.

ובצאתו מרחם אמו³¹ דוחה פסולת יותר ע"י פתיחת נקביו כו' מה שלא הי' [היה] פסולת זה בטפה כי אין הולד נוצר אלא מברור שבה.

و هنگامی که از رحم مادرش بیرون می-آید، از راه گشوده-شدن منافذ بدنش پسماند بیشتری بیرون می-راند، و غیره؛ پسماندی که در قطره وجود نداشت، زیرا جنین تنها از بخش پالوده آن شکل می-گیرد.

هنگام تولد، پسماند بیشتری از راه منافذ بدن بیرون رانده می-شود. هیچ-یک از این پسماندها در قطره وجود نداشت، زیرا جنین تنها از بخش پالوده آن شکل می-گیرد؛ پسماند فقط با رشد تمایز-یافته پدیدار می-شود.

כך עד"מ בהגלות נגלות סדר ההשתלשלות בעלמא דאתגליא מהעלם אל הגלוי ברבוי התחלקות המדרגות להיות ציור פרטי העולמות במזגם ותכונתם אזי נעשה בחי' מותרی שפע ופסולת שדוחה לחוץ

همین-سان نیز، به-طریق تمثيل، هنگامی که نظم زنجیره نزول عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) در عالم آشکار، از نهان به آشکار، با تفکیک بسیار مراتب ظهور می-یابد، تا جزئیات عوالم با آمیزه و سرشت خاص خود شکل بگیرند، آن-گاه زوایندی از فیض و پسماند پدید می-آید که آن-ها را به بیرون می-راند.

همین-سان در عالم آشکار: هنگامی که زنجیره عوالم از نهان به آشکار و در مراتب گوناگون گسترش می-یابد، و هر عالم ویژگی خاص خود را پیدا می-کند، زوائد و پسماند پدید می-آیند و به بیرون رانده می-شوند.

והוא מעבר השפע להיות יניקה ואחיזה לס"א [לסטרא אחרא].

و این سرریز فیض است، [که] برای سوي ديگر (סטרא אחרא, sitra achra) مایه تغذیه و دستاویزی فراهم می‌آورد.

این سرریز همان چیزی است که برای سوي ديگر، یعنی نیروهای مخالف قدوسیت، دستاویز و مایه تغذیه فراهم می‌کند.

משא"כ בבחי' עלמא דאתכסיא שהוא בהתכללות כו' ושם חביון עזו³² ואין שטן ופ"ר [ופגע רע]³³ ח"ו
[חס ושלום] כו'.

اما در عالم نهن، که در حالت شمول است، چنین نیست، و غیره؛ آنجا «نهانگاه توان اوست» و «نه خصمی هست و نه پیشامدی بد»، حاشا، و غیره.

در عالم نهن، جایی که همه چیز دربرگرفته و یکپارچه است، پسماندی وجود ندارد: آنجا «نهانگاه توان اوست» و «نه خصمی هست و نه پیشامدی بد».

7 והנה מטבע קצר رומז לעלמא דאתכסיא³⁴ שהוא בחי' טפה לבד בהתכללות בבחי' העלם ובכח ולכן הוא מטבע קצר שכולל הכל בלשון קצר

اکنون، عبارت کوتاه به جهان پنهان (עלמא دאתכסיא, alma d'iskasya) اشاره دارد؛ جهانی که مرتبه قطره‌ای تنهاست، و آن قطره به صورت شمول، در نهن و بالقوه قرار دارد. از این رو، عبارتی کوتاه است که همه چیز را در زبانی موجز دربرمی‌گیرد.

اکنون قاعده توضیح داده می‌شود. برکت کوتاه با جهان پنهان تناسب دارد؛ مانند دانه‌ای که همه چیز را در وحدت و به صورت بالقوه در خود دارد. از این رو، عبارت آن کوتاه و دربرگیرنده است.

וא"צ [ואין צריך / ואינו צריך] אלא לפתוח בברוך להיות ברכה והמשכה מאור א"ס ב"ה עצמו שהברכה הוא להיות השראה וגילוי מעצמות اور א"ס ב"ה שאינו בגדר עלמין כלל כנ"ל.

و کافی است که با «مبارک» (ברוך, Baruch) آغاز شود، تا برکت و فرودآمدنی از خود نور بی‌پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof) - که متبارک باد - باشد؛ زیرا مقصود از برکت آن است که از ذات اور אין سوف استقرار و تجلی پدید آید؛ نوری که به هیچ وجه در مقوله عوالم نمی‌گنجد، چنان که پیش‌تر توضیح داده شد.

کافی است با «مبارک» آغاز شود تا برکت از ذات نور بی‌پایان فرود آید؛ نوری که ورای همه عوالم است.

8 ומאחר שתמשך שם ברכה והמשכה זו היא בל תמוט עולם ועד³⁵ כי אין שם יניקה לס"א [לסטרא אחרא] **ח"ו** [חס ושלום].

و چون این برکت و این امتداد در آنجا جریان یابد، «تا ابد و جاودان از جای نخواهد جنبید»، زیرا در آنجا برای سوي دیگر (סטرا אחרא, sitra achra)، حاشا و کلا، هیچ مایه‌ای برای تغذیه وجود ندارد.

برکتی که به جهان پنهان کشیده می‌شود، «تا ابد و جاودان از جای نخواهد جنبید»: نیازی به مُهر نیست، زیرا آنجا چیزی نیست که نیروهای شر از آن تغذیه کنند.

أبل מטבע ארוך רומז לעלמא דאתגליא שהיא בחי' גילוי ההתהוות לפרטי פרטים בהתחלקות רבות ועצומות וכך הוא מטבע ארוך באריכות הדבריי [הדברים] **בפרטי פרטיות הדברים רבים שנאמרו ונשנו בה.**

اما صیغۀ طولانی به جهان آشکار اشاره دارد؛ جهانی که در آن آفرینش در جزئی‌ترین جزئیات آشکار می‌شود، با تقسیم‌بندی‌هایی بسیار و عظیم. صیغۀ طولانی نیز چنین است: الفاظش دراز است و مطالب بسیاری را با جزئیات جزء به جزء دربرمی‌گیرد؛ مطالبی که در آن گفته و تکرار شده‌اند.

برکت طولانی با جهان آشکار تناسب دارد؛ جهانی که در جزئیات بی‌شمار گسترش می‌یابد. ازاین‌رو، عبارت آن طولانی و سرشار از مطالب جزئی و مشروح است.

بخش 4 • 9-10

مُهر

9 והנה בעלמא דאתגליי' אחר שמשם יפרד³⁶ בבחי' התחלקות הפרטים יש יניקה לס"א [لסטרא אחרא] **ח"ו** [חס وשלום] **וצריך להפרידם שלא יינקו מעיקר הקדושה ח"ו** [חס وשלום] **רק דרך מעבר השפע ממותרות وفסולת כו' לכן צ"ל ג"כ חותם בבורך.**

اکنون، در عالم آشکار، پس از آن‌که «از آنجا جدا می‌شود» در مرتبۀ تقسیم به جزئیات، برای سوي دیگر (סטرا אחרא, sitra achra) امکان تغذیه هست، حاشا؛ و باید آن‌ها را جدا کرد تا از اصلِ قداست تغذیه نکنند، حاشا، بلکه تنها از راه گذر سرریز فیض، از زوائد و پسماندها و غیره. ازاین‌رو، باید آن را نیز با «مبارک» (Baruch, بרוך) مُهر کرد.

این بند توضیح می‌دهد چرا یک برکت طولانی به برکتی پایانی با «مبارک» نیاز دارد. در عالم آشکار، برخلاف عالم پنهان، نیروهای شر می‌توانند تغذیه کنند؛ بنابراین آنچه به درون آن فرود آورده می‌شود به مُهر نیاز دارد. باید مانع شد که آن‌ها از هستۀ قداست تغذیه کنند و آن‌ها را به سرریز، یعنی «زوائد و پسماندها»، محدود ساخت؛ برکت پایانی، همان «مُهر»، این کار را می‌کند.

10 וענין החותם הוא כמו לשון חותם שעל האגרת מבחוץ כדי שלא יקרא באגרת הזאת איש זר אשר אין רצונו שידע הכתוב שם.

معناي مُهر (חותم, chosem) مانند کاربرد واژه «مُهر» [برای مُهری] است که بر بیرون نامه می‌زنند، تا هیچ بیگانه‌ای این نامه را نخواند؛ کسی که [نویسنده] نمی‌خواهد از آنچه در نامه نوشته شده آگاه شود.

واژه «مُهر» با مُهری توضیح داده می‌شود که بر بیرون نامه می‌زنند تا بیگانگان آنچه را که برای آنان نوشته نشده است نخوانند.

כך הוא החותם הזה מן הברכה וההמשכה אשר ימשיך עוד אחר המטבע הארוך שהמשכה זו שהיא גלוי ההעלם תהי' [תהיה] רק בבחי' הקדושה לבדה ואין לזרים אתה חלק ונחלה

این نیز مُهر برکت و امتداد فیضی است که پس از عبارت مفصل، باز هم جاری می‌شود: اینکه این امتداد، که آشکارشدنِ نهان است، تنها در قلمرو قداست باشد و بیگانگان را در آن هیچ سهم و میراثی نباشد.

به همین ترتیب، پایان یک برکت طولانی تضمین می‌کند که تجلی‌ای که فرود می‌آید تنها در قلمرو قداست بماند و «بیگانگان» - یعنی نیروهای شر - از آن سهمی نبرند.

וזهو ההפרש שבין פתיחת הברכה לחתימתה כי פתיחת הברכה הוא המשכת הגילוי לבד להיות ברוך ونמשך ה' אלקי ישראל מעולם עד עולם. אבל החתימה היא שתהי' [שתהיה] המשכה זו בקדושה דוקא.

و این تفاوت میان آغاز برکت و مُهر آن است: آغاز برکت تنها امتداد تجلی است، تا نام چهارحرفی (ה', Havayah)، اَلקי ישראל، از عالمی تا عالمی دیگر «مبارک (ברוך, Baruch) و جاری» شود؛ اما مُهر آن است که این امتداد مشخصاً در قداست باشد.

«باروخ» در آغاز تنها تجلی را فرود می‌آورد، چنان‌که در عبارت «مبارک است ה' اَلקי ישראל، از عالمی تا عالمی دیگر» آمده است. اما «باروخ» پایانی، یعنی مُهر، آن تجلی را مشخصاً به سوی قداست هدایت می‌کند.

הבוחר בעמו ישראל באהבה. (מלאכי א) ואהב את יעקב ואת עשו שנאתי. ³⁷ (תהלים מז) יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב כו'.

«آن‌که قوم اسرائیل خود را با محبت برمی‌گزیند»؛ (مَلأکی 1) «یعقوب (יעקب) را دوست داشتم و عیسو (عשו) را دشمن داشتم»؛ (تَهالیم 47) «میراث ما را برایمان برمی‌گزیند، فخرِ یعقوب را که دوستش داشت»، و جز اینها.

ازاین‌رو، عبارت‌های پایانی‌ای چون «آن‌که قوم اسرائیل خود را با محبت برمی‌گزیند» - مُهر برکت پیش از شماع صبح - و آیات مربوط به محبتِ ه' به یعقوب و ردّ عیسو، بیان می‌کنند که نور برای قداست محفوظ می‌ماند و از پوسته (קליפה, kelipah) ای که عیسو نماد آن است دور نگه داشته می‌شود.

ولكن نك' بلشון חותם כמו שחותמין על האגרת שלא יקרא אחר וכמו חותם ממגע זר שהוא שמירה כו'.
 ازاین رو آن را «مهر» می‌نامند؛ مانند مَهري که بر نامه می‌زنند تا دیگری آن را نخواند، و نیز مانند مَهري در برابر تمایس بیگانه که وسیله حفاظت است، و جز این.

پس آن را «مهر» می‌نامند؛ مانند نامه مهرشده، یا مَهري که شراب یا خوراک را از تمایس بیگانه حفظ می‌کند.

ولכן חותמין בברוך שהיא המשכה מבחי' המקיף שהיא שמירה מלמעלה כמ"ש (שם קכא) ה' שמרדך ה' צלך³⁸ כו'

ازاین رو مهر را با «ברוך» می‌زنند، زیرا این امتداد از مرتبه نور فراگیر (מקיף, makif) است؛ مرتبه‌ای که از بالا پاسداری می‌کند، چنان‌که نوشته شده است (ibid. 121): «ה' نگهبان توست، ה' سایه توست»، و جز این.

مهر از واژه «ברוך» استفاده می‌کند، زیرا این امتداد دوم از مرتبه فراگیر می‌آید؛ مرتبه‌ای که از بالا نگهبانی می‌کند، چنان‌که در عبارت «ה' نگهبان توست، ה' سایه توست» آمده است.

ولכן החותם של כללות ישראל הוא בנעילת יו"כ [יום כפור] שאז זוכים למעלה העליונה (ויקרא טז) לפני הוי"ה תטהרו למעלה מבחי' הוי"ה כו' וכמ"ש במ"א: 41, 40, 39

ازاین رو مهر کل جامعه اسرائیل در نماز اختتام (נעילת, Ne'ilah) یوم‌کیپور (יו"כ, Yom Kippur) است، زیرا در آن هنگام شایسته‌ترین مرتبه می‌شوند: (ויקרא 16) «پیش از הוי' پاک خواهید شد» – بالاتر از مرتبه הוי'، و جز این، چنان‌که در جای دیگری توضیح داده شده است:

مهر برای سراسر اسرائیل، نماز اختتام یوم‌کیپور است؛ زمانی که حکم ה' «مهر» می‌شود. آن‌گاه اسرائیل به والاترین مرتبه می‌رسد: «پیش از ה' پاک خواهید شد» به معنای پاک‌شدن از مرتبه‌ای حتی بالاتر از ה' است.

بخش 5 • 111-13

برکتهای عروسی: توره مکتوب و شفاهی

11 ועתה נבא לביאור ענין ב' ברכות ראשונות של נשואין שהם יוצר האדם ואשר יצר את האדם⁴² בצלמו⁴³.

اکنون به شرح مضمون دو برکت نخست ازدواج می‌پردازیم؛ این دو عبارت‌اند از: «آفریننده انسان» و «آن‌که انسان را به صورت خویش آفرید».

این ماامار (maamar) اکنون به برکتهای عروسی (שבע ברכות, sheva berachos) می‌پردازد؛ به آن دو برکتی که درباره آفرینش انسان‌اند: «آفریننده انسان» (יוצר האדם, Yotzer ha'adam) و «آن‌که انسان را به صورت خویش آفرید».

הראשונה פותחת בברוך ואינה חותמת והשניה פותחת בברוך וחותמת בברוך.⁴⁴

ברכת نخست با «مبارک است» آغاز می‌شود و ختم نمی‌گردد؛ بרכת دوم با «مبارک است» آغاز می‌شود و با «مبارک است» ختم می‌گردد.

برکت نخست کوتاه است: با «مبارک است» آغاز می‌شود و ختمی ندارد. بרכת دوم طولانی است و در پایان با «مبارک است...» آفریننده انسان «ختم می‌شود».

והענין כי הנה בגמרא (כתובות ח' א' ע"ש) אמרו שב' יצירות הללו כנגד שתי יצירות שהי' [שהיה] באדה"ר [באדם הראשון]⁴⁵ תחלה נברא האדם לבדו בדו פרצופין ואח"כ נסר הקב"ה את חוה⁴⁶ כו'.

مضمون چنین است: در **גמרא** (Gemara) (כתובות 8a؛ بنگرید به همان جا) گفته‌اند که این دو آفرینش متناظرند با دو آفرینشی که در آدم نخستین (**آدم הראשון**, Adam HaRishon) رخ داد: نخست، انسان به‌تنهایی و با دو چهره آفریده شد؛ سپس **הקב"ה** حوا (**חוה**) را با آره از او جدا کرد، و غیره.

تلمود در **כתובות** می‌گوید این دو برکت متناظرند با دو مرحله در آفرینش آدم: نخست، او با دو چهره آفریده شد، به‌گونه‌ای که مرد و زن به هم پیوسته بودند؛ سپس **ה'** حوا (**חוה**) را از او جدا کرد.

וביאור הדבר הנה אדם וחווה רומזים לתושב"כ [לתורה שבכתב] ותושבע"פ [وتורה שבעל פה] תושב"כ [תורה שבכתב] **בחי' אדם בחי' טפת הזכר לובן שממנו עצמות כו'**

شرح مطلب چنین است: آدم و حوا به تورات مکتوب و تورات شفاهی اشاره دارند. تورات مکتوب مرتبه آدم است؛ مرتبه قطره مذکر، یعنی سفیدی که استخوان‌ها از آن [پدید می‌آیند]، و غیره.

آدم و حوا نماینده تورات مکتوب و تورات شفاهی‌اند. تورات مکتوب «آدم» است، مانند بذر پدر، یعنی «سفیدی» که استخوان‌ها از آن شکل می‌گیرند: همه‌چیز را به صورتی فشرده و نهفته در خود دارد.

כי תושב"כ [تורה שבכתב] היא בחי' חכמה עלאה שאינה אלא בחי' טפה ונקודה שהחכמה היא בחי' ברק המבריק במוחו

زیرا تورات مکتوب مرتبه حکمت (**חכמה**, Chochmah) برین است که چیزی جز مرتبه قطره و نقطه نیست؛ چراکه حکمت، برقی است که در ذهن می‌درخشد.

تورات مکتوب حکمت برین است؛ حکمت (**חכמה**) که تنها به صورت «نقطه» است، مانند برقی که در ذهن می‌درخشد.

שעדיין לא באה לידי אורך ורוחב ההשגה להבין ולהשיג כל דרכי החכמה בכלל ובפרט רק שהוא כבר בעלמא שמתנוצץ ומאיר במוחו כח ההשכלה

این حکمت هنوز به طول و عرض فهم نرسیده است تا همه راه‌های حکمت را، به‌طور کلی و جزئی، درک و دریافت کند؛ بلکه صرفاً مانند برقی است که درخشش می‌زند و نیروی فهم را در ذهن او روشن می‌سازد.

درخشش بینش هنوز به فهمی کامل بسط نیافته است: لحظه‌ای ذهن را روشن می‌کند، اما هنوز جزئیات اندیشه را، چه کلی و چه جزئی، آشکار نمی‌سازد.

ואינו מתגלה אלא בחי' נקודה אלא שאח"כ מתפשטת הנקודה באורך ורוחב ובאה לידי השגה ואזי נקראת בשם בינה כו'

و جز به صورت نقطه آشکار نمی‌شود؛ اما پس از آن، نقطه در طول و عرض بسط می‌یابد و به فهم می‌رسد، و آن‌گاه فهم (بیנה، Binah) نامیده می‌شود، و غیره.

این حکمت تنها به صورت نقطه پدیدار می‌شود؛ بعدتر است که نقطه در «طول و عرض» گسترش می‌یابد و به فهمی تفصیلی بدل می‌شود که فهم (بیנה) نام دارد.

וכך היא בחי' תושב"כ [תורה שבכתב] שאין בה גילוי ההשגה שהרי ר"ע [רבי עקיבא] הי' [היה] דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות.⁴⁷

تورات مکتوب نیز چنین است: در آن، فهم آشکار نمی‌شود؛ زیرا رבי عقیوا (رבי عקיבא) از هر خار و هر خار، توده‌هایی بر توده‌هایی از احکام را استنباط می‌کرد.

تورات مکتوب نیز محتوای خود را به تفصیل بیان نمی‌کند. تلمود می‌گوید رבי عقیوا از هر تاجک کوچکی بر حروف، «توده‌هایی بر توده‌هایی از احکام» استنباط می‌کرد.

שההלכות הללו אינן מבוארות ונגלות בגילוי ההשגה בקוץ שהוא רק שכל קוץ וקוץ כלול מכמה תלי תלים של ההלכות הכלולים ונעלמים בקוץ שהוא מבחי' העלם

این احکام در آن خار با ادراک آشکار تبیین و مکشوف نمی‌شوند؛ بلکه هر خار، انبوه‌هایی بر انبوه‌هایی از احکام را دربرمی‌گیرد که در آن خار مندرج و پنهان‌اند، در حالتی از نهفتگی.

آن احکام در خود تاج آشکار نیستند؛ هر تاج، انبوه‌های بسیاری از آن‌ها را به صورت پنهان در خود دارد.

והרי אין בקוץ זה אלא רמז בעלמא ובחי' נקודה והקוצין הן בחי' תגין.

و در این خار جز اشاره‌ای صرف و مرتبه‌ای از نقطه نیست. و خاها جنبه تاج‌ها (tagin, תגין) هستند.

خود تاج فقط اشاره‌ای است، نقطه‌ای. «خاها» همان تاج‌های کوچک بر برخی حروف طومار تورات‌اند.

12 וכן עד"ז בכל בחי' טנת"א [טעמים נקודות תגין אותיות] הכל רמוזים לכמה ענינים וכמה סודות מופלאים. וכל

זה הוא בתושב"כ [בתורה שבכתב] בבחי' העלם ובכח ולא בפועל וגילוי

و به همین ترتیب، همه جنبه‌های نشانه‌های نغمه‌خوانی، حرکات، تاج‌های حروف و حروف به امور بسیار و رازهای شگفت بسیاری اشاره دارند. همه اینها در توراتِ مکتوب در حالتی نهان و بالقوه‌اند، نه بالفعل و آشکار.

هر جنبه از متن تورات، از نشانه‌های نغمه‌خوانی، حرکات، تاج‌ها و حروف آن، به امور بسیار و رازهای شگفت اشاره دارد؛ اما همه اینها در توراتِ مکتوب نهان و بالقوه‌اند.

وكمشّل سفت הזכר הכלולה מכל הבחי' שבולד לובן שממנו עצמות וגידין וכי' שבטפה ההיא אין התחלקות העצמות וגידים כו' נגלים בפו"מ [בפועל ממש] רק שהם בהעלם ובכח.

همانند قطره‌ نرینه که همه جنبه‌های موجود در جنین را در خود دارد؛ سفیدی‌ای که استخوان‌ها، پی‌ها و غیره از آن [پدید می‌آیند]. در آن قطره، تمایز استخوان‌ها و پی‌ها و غیره بالفعل آشکار نیست؛ اینها فقط نهان و بالقوه‌اند.

این مانند نطفه پدر است که همه اجزای کودک را در خود دارد، بی‌آنکه در واقعیت بالفعل از یکدیگر متمایز شده باشند.

ויציאתם מהעלם אל הגילוי הוא ע"י שהייה ט"ח [ט' חדשים] בבטן הנקבה ששם מצטייר הולד והיא מוציאתו לידי גילוי בהתחלקות האברים פרטיים נגלים.

و بیرون‌آمدن آنها از نهان به آشکار، از راه ماندن نه‌ماهه در رحم زن صورت می‌گیرد؛ آنجا جنین شکل می‌گیرد و مادر آن را به ظهور می‌رساند، با اعضای مشخص و آشکار.

جنین طی نه ماه در رحم مادر شکل می‌گیرد و مادر آن را با اعضای متمایز به ظهور می‌رساند.

וכך הוא עד"מ יציאת ההעלם מתושב"כ [מתורה שבכתב] שהיא בחי' ח"ע [חכמה עילאה] לידי גילוי הוא ע"י

תושב"ע"פ [תורה שבעל פה] [ור"ע [ורבי עקיבא] הי' [היה] דורש כו' כי ר"ע [רבי עקיבא] הי' [היה] מקור תושב"ע"פ

[تורה سבעل فہ] כמו שאמרו סתם ספרי כו' וכולהו אליבא דר"ע [דרבי عקיבא]⁴⁸ שהיא בחי' חכמה תתאה.

و به همین قیاس، آنچه در توراتِ مکتوب نهان است – که مرتبه حکمتِ برین (Chochmah, חכמה) است – از راه توراتِ شفاهی به ظهور می‌رسد؛ توراتِ شفاهی مرتبه حکمتِ فروتر است. (و ربی عقیوا تفسیر می‌کرد و غیره؛ زیرا ربی عقیوا سرچشمه توراتِ شفاهی بود، چنان‌که گفته‌اند: «Sifrei (ספרי) بی‌نام» و غیره، «و همه آنها بر طبق نظر ربی عقیوا هستند».)

پس توراتِ شفاهی، که مرتبه «حکمتِ فروتر» است، آنچه را در توراتِ مکتوب نهفته است آشکار می‌کند. ربی عقیوا سرچشمه توراتِ شفاهی است؛ تلمود می‌گوید نظرهای بی‌نام در میشنا (משנה)، توسفتا (تוספתا)، سیفرا (ספרא) و Sifrei (ספרי) همگی از رویکرد او پیروی می‌کنند.

שממאמר א' שבתושב"כ [שבתורה שבכתב] **כמו ענין שמירת שבת שנאמרה בתו' בכלל נעשה מסכת שלימה שהוא גילוי פרטי הלכות שבת מה הן האבות מלאכות וכיצד מתחייב בהן וכל עניניהם בכל פרטיהן ודקדוקיהן.**

זیرا از یک گفتار در توراتِ مکتوب، مانند فرمانِ رعایتِ **שבת** (Shabbos, **שבת**) که در تورات به طور کلی بیان شده، رساله‌ای کامل پدید می‌آید؛ رساله‌ای که جزئیات قوانین **שבת** را آشکار می‌کند: دسته‌های اصلی کارهای ممنوع کدام‌اند، چه‌گونه به سبب آنها مسئولیت بر عهدهٔ شخص می‌آید، و همهٔ مسائل مربوط به آنها، با تمام جزئیات و نکته‌های دقیقشان.

برای نمونه، فرمانِ کلی رعایتِ **שבת** در توراتِ شفاهی به رساله‌ای کامل تبدیل می‌شود که دسته‌های اصلی کارهای ممنوع، مواردِ مسئولیت‌آور و همهٔ نکته‌های دقیق را شرح می‌دهد.

ולכן נק' תושבע"פ [תורה שבעל פה] **בשם חוה כי חו"ה בגימטריא המילוי של** ⁴⁹ **חו"ה (שהוא עולה י"ט) כי המילוי הוא גילוי ההעלם כמ"ש במ"א וגם חוה לשון גילוי כי תרגום ויגד וחוי. ⁵⁰ והגדה לשון המשכה שנמשך מהעלם אל הגילוי**

ازاین‌رو توراتِ شفاهی به نامِ حوا (Chavah, **חוה**) خوانده می‌شود، زیرا ارزش عددی حوا برابر با ارزشِ حروفِ افزوده در صورتِ پُرنوشتِ نامِ چهارحرفی (ח', Havayah) است؛ این حروفِ افزوده در مجموع به ۱۹ می‌رسند، زیرا صورتِ پُرنوشت، آشکارشدنِ نهان است، چنان‌که در جای دیگری توضیح داده شده است. همچنین حوا دلالت بر آشکارشدن دارد، زیرا ترجم (Targum, **תרגום**) برای «و او بازگو کرد» عبارتِ «**וחוי**» (vachavi) را می‌آورد. و «گفتار» (**הגדה**, haggadah) دلالت بر فرودآوردن دارد؛ یعنی چیزی از نهان به آشکار کشیده می‌شود.

ازاین‌رو توراتِ شفاهی «حوا» نامیده می‌شود. حروفِ حوا (ח-ו-ה) ارزش عددی ۱۹ دارند؛ این همان افزوده‌ای است که با صورتِ پُرنوشتِ نامِ چهارحرفی به دست می‌آید: نوشتنِ کاملِ حروفِ نام، که ارزشش ۴۵ است، ۱۹ را به ارزشِ پایهٔ ۲۶ می‌افزاید. صورتِ پُرنوشت، آنچه را در حروفِ نهان است آشکار می‌کند. همچنین «حوا» دلالت بر گفتن دارد: ترجمِ آرامی «و او بازگو کرد» (**ויגד**) را به صورتِ «**וחוי**» (vachavi) می‌آورد، و «گفتار» (haggadah) به معنای بیرون‌کشیدن چیزی از نهان به عرصهٔ آشکار است.

וז"ש [וזוהו שכתוב] ויקרא האדם שם אשתו חוה ⁵¹ כי היא היתה אם כל חי ולכאורה א"כ למה קרא שמה חוה הי' [היה] לו לקרא שמה חיה אלא לפי שחוה לי' [לשון] גילוי

و این معنای آن آیه است که می‌گوید: «و آدم (**אדם**) نام همسرش را حوا گذاشت، زیرا او مادرِ همهٔ زندگان بود.» پس، ظاهراً چرا نامش را حوا گذاشت؟ باید نامش را حياه (Chayah) می‌گذاشت! بلکه علت این است که حوا دلالت بر آشکارشدن دارد.

این آیه را توضیح می‌دهد: «آدم نام همسرش را حوا گذاشت، زیرا او مادرِ همهٔ زندگان بود.» چرا نامش را «حياه» نگذاشت، که واژهٔ مستقیم برای زندگی است؟ زیرا «حوا» به معنای آشکارشدن است.

וזהו כי היא היתה אם כל חי פי' ולכך הוציאתם מהעלם אל הגילוי כמו אם הבנים שהולד מצטייר בקרבה והיא מוציאתו מהעלם:

و این است معنای «زیرا او مادر همه زندگان بود»: یعنی از این رو آنها را از نهان به آشکار آورد؛ مانند مادر فرزندان که جنین در درون او شکل می‌گیرد و او آن را از نهان بیرون می‌آورد.

مادر فرزندان را از نهان به وجود آشکار می‌آورد، همان‌گونه که تورات شفاهی محتوای نهان تورات مکتوب را آشکار می‌کند.

13 وזהו יום ליום⁵² יביע אמר ולילה ללילה יחיה דעת פי' יום ליום בחי' תושב"כ [תורה שבכתב] יביע אמר

אמ"ר [אש میم روح] ר"ת [ראשי תיבות] אש میم روح ובחי' תושב"כ [תורה שבכתב] יביע כמעייך הנובע ממקורו
و این [معنای] «روز به روز گفتار می‌جوشاند، و شب به شب دانش را بیان می‌کند» است. تفسیر: «روز به روز» مرتبه تورات مکتوب است؛ «گفتار (امر، omer) می‌جوشاند»: این واژه سرواژه آتش (אש، esh)، آب (מים، mayim) و هوا (רוח، ruach) است؛ و در مرتبه تورات مکتوب، «می‌جوشاند» همچون چشمه‌ای است که از سرچشمه‌اش می‌جوشد،

آیه‌ای از مزامیر دو تورات را به تصویر می‌کشد. «روز» تورات مکتوب است. واژه «گفتار» (امر، omer) به صورت سرواژه‌ای از سه عنصر بنیادین خوانده می‌شود: آتش (אש، esh)، آب (מים، mayim) و هوا (רוח، ruach). «می‌جوشاند» (יביע، yabia) چشمه‌ای را وصف می‌کند که از سرچشمه‌اش جوشان برمی‌آید.

שהוא עדיין דבוק במקורו ומתאחד עמו לפי שתושב"כ [שתורה שבכתב] היא בחי' ח"ע [חכמה עילאה] ושם שורה ומתגלה אוא"ס [اور אין سوف] הוי"ה בחכ' [בחכמה]

که هنوز به سرچشمه‌اش پیوسته و با آن یگانه است؛ زیرا تورات مکتوب مرتبه حکمت (חכמה، Chochmah) برین است، و در آنجا نور بی‌پایان (اور אין سوف، Or Ein Sof)، یعنی نام چهارحرفی (ה', Havayah)، در حکمت سکونت دارد و آشکار می‌شود.

چشمه همچنان به سرچشمه‌اش پیوسته و با آن یگانه است. به همین ترتیب، تورات مکتوب، چون حکمت برین است، جایگاهی است که خود نور بی‌پایان ه' در آن سکونت دارد و آشکار می‌شود.

ולכן שם יביע כמעייך הנובע שנובע מן המקור ואינו הולך ומתפשט באורך ורוחב רק נביעו דחכמתא בלבד שהיא בחי' נקודה וברק המבריק

بنابراین در آنجا [می‌گوید] «می‌جوشاند»، همچون چشمه‌ای جوشان که از سرچشمه برمی‌آید و هنوز در طول و عرض گسترش نمی‌یابد؛ بلکه تنها جوشش حکمت است، که مرتبه نقطه و برق درخشان است.

چشمه هنوز در پهنا گسترش نمی‌یابد؛ این تنها نخستین جوشش حکمت است، همان «نقطه» و «برق درخشانی» که پیش‌تر توصیف شد.

והאמ"ר [והאש מים רוח] **שהוא ר"ת** [ראשי תיבות] **אש מים רוח כלולים ומתעלים בו בהעלם ובכח ולא בגלוי ובפני"מ** [ובפועל ממש]

و عناصر آتش، آب و هوا - که سرواژه «گفتار» از آنها ساخته شده است - در آن به صورت نهان و بالقوه مندرج و تعالی یافته‌اند، نه در ظهور و فعلیت.

عناصر آتش، آب و هوا، که اجزای سازنده همه آفریده‌ها هستند، در آن تنها بالقوه وجود دارند، نه بالفعل.

שאין שם התחלקות בחי' אש רוח מים ממש כמו שהם אחר שנפרטו ובאו לידי גילוי רק הם בבחי' נביעו בלבד כהתכללות המעיין הנובע ממקורו ומתאחד ונכלל במקורו הוא א"ס ב"ה הוי"ה בחכ' [בחכמה].

زیرا در آنجا هیچ تمایزی میان مرتبه‌های آتش، هوا و آب، به همان صورتی که پس از تفصیل یافتن و به ظهور آمدن هستند، وجود ندارد؛ بلکه آنها تنها در مرتبه جوشش‌اند، همچون چشمه‌ای که از سرچشمه‌اش می‌جوشد و با سرچشمه خود یگانه و در آن مندرج است؛ سرچشمه‌ای که بی‌نهایت مطلق (אין סוף, Ein Sof)، که متبارک است، **הוי'** در حکمت است.

آنها هنوز از یکدیگر متمایز نشده‌اند، چنان‌که پس از تفصیل یافتن آفرینش خواهند بود؛ بلکه تنها به صورت جریان چشمه وجود دارند و همچنان با سرچشمه خود، بی‌نهایت مطلق آشکار شده در حکمت، درآمیخته‌اند.

ולילה ללילה בחי' תושבע"פ [תורה שבעל פה] **יחזה דעת בבחי' גילוי לבאר ולפרט פרטי התחלקות ההתהוות כמו שהם בסדר ההשתלשלות במדרגות רבות ועצומות (וזהו שמשרע"ה [שמשه רבינו עליו השלום] למד ביום מקרא ובלילה משנה כשהי' [כשהיה] בהר⁵³ כו'):**

«و شب به شب» مرتبه تورات شفاهی است؛ «دانش را بیان می‌کند» در مقام ظهور، تا جزئیات تقسیم‌بندی پیدایش را توضیح دهد و تفصیل بخشد، آن‌گونه که در نظام زنجیره نزول عوالم (השתלשלות, hishtalshelus)، در مراتب بسیار و عظیم، قرار دارند. (و از همین‌روست که موشه ربینو، موسی (משה, Moshe)، **ע"ה**، هنگامی که بر کوه بود، روزها می‌قرا (מקרא) و شب‌ها می‌שנה (משנה, Mishnah) می‌آموخت و جز این‌ها.)

«شب» تورات شفاهی است، که «دانش را بیان می‌کند»؛ واژه «بیان می‌کند» (יחזה, yechaveh) از همان ریشه نام حوا (חווה, Chavah) است: این تورات همه جزئیات پیدایش را در هر مرتبه آشکار و تفصیل می‌بخشد. از همین‌رو، میدراش می‌گوید که موشه بر کوه سینا روزها کتاب مقدس و شب‌ها می‌שנה می‌آموخت.

«به صورتِ او... بنایی پایدار»

14 והנה ברכה ראשונה כנגד אדה"ר [אדם הראשון] שהיא בחי' ח"ע [חכמה עילאה] תושב"כ [תורה שבכתב]⁵⁴ דהיינו

כדי להמשיך אור א"ס בחכמה כו'

اکنون، نخستین برکت با آدم نخستین (آدم הראשון) متناظر است؛ او مرتبۀ حکمتِ اعلی (חכמה, Chochmah)، یعنی توراتِ مکتوب است؛ یعنی برای فرود آوردن نور بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) به درون حکمت، و غیره.

نخستین برکتِ عروسی، «آن‌که انسان را صورت می‌بخشد»، با آدم متناظر است؛ یعنی با حکمتِ اعلی، توراتِ مکتوب. مقصود از آن، فرود آوردن نور بی‌پایان به درون حکمت است.

ופי' יוצר כמו צר צורה עד"מ שהוא מצייר תמונת החומר. ותמונה זו היא ג"כ גילוי בערך החומר שהי' [שהיה] חומר פשוט כמו גוף גולמת המתכת.

و معنای «یوتسر» (יוצר, Yotzer [صورت‌بخش])، مانند «صورت آفریدن» (צר צורה, tzar tzurah [شکل دادن به صورت]) است؛ به‌عنوان مثال، کسی که شکلِ ماده را می‌سازد. این صورت نیز نسبت به ماده، ظهوری است؛ ماده‌ای که پیش‌تر ماده‌ای ساده بود، مانند بدنهٔ توده‌ای خام از فلز.

«صورت‌بخشی» (יוצר, Yotzer) مانند کارِ صنعتگری است که به مادهٔ خام شکل می‌دهد: به توده‌ای از فلز صورت می‌بخشد. خودِ صورت نیز جلوه‌ای از ماده است؛ ماده‌ای که پیش از آن بی‌شکل بود.

15 ומראהו ומעשהו או הצורה שמציירין עליו הוא גילוי החומר שנעשה על תמונה זו דוקא

ظاهر و ساختِ آن، یا صورتی که بر آن شکل می‌دهند، تجلِیِ ماده‌ای است که دقیقاً به همین شکل درآمده است.

صورتی که به فلز داده می‌شود، صرفاً خودِ فلز است که در شکلی مشخص آشکار شده است.

והרי ציור זה אינו דבר נפרד ואין הציור נראה דבר בפ"ע [בפני עצמו] אלא שע"י הציור מתראה תבנית הכלי באופן יותר נאות מכמות שהי' [שהיה] גולמו. וגולמת הכלי עצמו הוא שנצטייר ונתגלה.

این صورت چیزی جداگانه نیست و خودِ صورت نیز همچون چیزی مستقل دیده نمی‌شود؛ بلکه به‌واسطهٔ صورت، ساختارِ ظرف به‌گونه‌ای شایسته‌تر از حالتِ خام آن پدیدار می‌شود؛ و این مادهٔ خام خودِ ظرف است که شکل یافته و آشکار شده است.

صورت، چیزی جداگانه نیست که بتوان آن را به‌تنهایی دید؛ بلکه فقط مادهٔ خام را به‌گونه‌ای شایسته‌تر نشان می‌دهد. این خودِ مادهٔ خام است که شکل یافته و آشکار شده است.

כך הנה בנמשל האדם שהוא תושב"כ [תורה שבכתב] הוא ג"כ בבחי' גילוי אל החומר הראשון שהוא כח ההיולי שלא נתפס בו שום גילוי

همین گونه است در نمونه مورد بحث: آدم (آدم)، که همان توراتِ مکتوب است، نیز نسبت به ماده نخستین در مرتبه تجلی قرار دارد؛ ماده‌ای که همان قوه هیولانی است و هیچ تجلی‌ای در آن ادراک نمی‌شود.

به همین ترتیب، «آدم»، یعنی توراتِ مکتوب، تجلی «ماده نخستین» است؛ قوه هیولانی (اصطلاحی فلسفی برای ماده بی‌شکلی که همه صورت‌ها را بالقوه در خود دارد) که در آن هیچ چیز آشکار نیست.

שעליו נאמר (תהלים יח) ישת חשך סתרו וחומר ההיולי הוא נק' בשם אדם דבריאה וראשית הגילוי הוא בחכמה תושב"כ [תורה שבכתב] ונק' אדם דיציר' [דיצירה].

درباره آن گفته شده است (مزامیر ۱۸): «او تاریکی را نهانگاه خویش ساخت». ماده هیولانی «آدم عالم آفرینش (بریاة, Beriah)» نامیده می‌شود، و آغاز تجلی در حکمت (חכמה, Chochmah)، یعنی توراتِ مکتوب، است و «آدم عالم صورت‌بخشی (יצירה, Yetzirah)» نامیده می‌شود.

درباره آن مرتبه پنهان گفته شده است: «او تاریکی را نهانگاه خویش ساخت». قوه بی‌شکل «آدم عالم آفرینش» نامیده می‌شود (آفرینش، یعنی پدید آوردن ماده خام از نیستی)، و نخستین تجلی آن در حکمت، یعنی توراتِ مکتوب، «آدم عالم صورت‌بخشی» نامیده می‌شود (صورت‌بخشی یعنی شکل دادن به آن ماده، چنان‌که در تعبیر «יוצר האדם» آمده است).

וברכה שניה נגד חוה בחי' תושבע"פ [תורה שבעל פה].

و برکت دوم متناظر است با حوا (חוה)، یعنی مرتبه توراتِ شفاهی.

برکت دوم متناظر است با حوا، یعنی توراتِ شفاهی.

ולכן נתוסף בה תיבת את. אשר יצר את האדם.⁵⁵ את פי' בחי' אותיות מא' ועד תי"ו שהאותיות הן מבחי' עלמא דאתגליא כי האותיות הן גילוי השכל.⁵⁶

ازاین‌رو واژه «إس» (آت, es) نیز در آن افزوده شده است: «آن‌که إس هآدم را صورت بخشید». «إس» به مرتبه حروف اشاره دارد، از الف (א', alef) تا تاو (תי"ו, tav)؛ زیرا حروف از مرتبه عالم آشکارند، چون حروف تجلی عقل‌اند.

از همین‌رو واژه «إس» افزوده شده است («آن‌که إس هآدم را صورت بخشید»). «إس» (که با الف و تاو نوشته می‌شود) به همه حروف، از الف تا تاو، اشاره دارد. حروف به عالم آشکار تعلق دارند، زیرا عقل را آشکار و بیان می‌کنند.

16 והיינו גילוי חכמה תתאה שהיא בחי' גילוי לחכמה עלאה תושב"כ [תורה שבכתב] כנ"ל והוא גילוי אחר גילוי שהח"ע [שהחכמה עילאה] הוא גילוי חומר הראשון ההיולי כנ"ל.

یعنی آشکارشدن حکمت فروتر (Chochmah, חכמה)، که مرتبه‌ای از آشکارشدن حکمت برتر است؛ یعنی توراتِ مکتوب، چنان‌که پیش‌تر گفته شد. و این، آشکارشدنی پس از آشکارشدن است؛ زیرا حکمت برتر، آشکارشدنِ مادّه هیولانی نخستین است، چنان‌که پیش‌تر گفته شد.

حکمتِ فروتر (توراتِ شفاهی)، حکمتِ برتر (توراتِ مکتوب) را آشکار می‌سازد؛ و حکمتِ برتر خود، آن توانِ بی‌شکل را آشکار می‌کند. پس توراتِ شفاهی، آشکارشدنی دومی است که بر آشکارشدنِ نخست بنا شده است.

וזהו בצלמו בצלם דמות תבניתו. ⁵⁷ כי צלם לשון ציור וגלוי וכפל בצלמו בצלם. פי' גילוי אחר גילוי.

و این همان «به صورتِ او، به صورتِ همانندیِ قالبِ او» است. زیرا «صورت» (tzelem, צלם) واژه‌ای برای شکل و آشکارشدن است، و تکرارِ «به صورتِ او، به صورتِ» به معنای آشکارشدنی پس از آشکارشدن است.

این عبارت، واژگانِ برکت را توضیح می‌دهد: «به صورتِ او، به صورتِ همانندیِ قالبِ او». «صورت» (tzelem) به معنای شکل و آشکارشدن است، و تکرارِ آن، آشکارشدنی بر فرازِ آشکارشدنی دیگر را نشان می‌دهد.

גילוי הראשון להיות אור א"ס בחכמ' [בחכמה] עלאה בבחי' יביע ואח"כ גילוי חכמה תתאה והיא היא דמות תבניתו דהיינו בחי' עלמא דאתגלי' ⁵⁸ ממש.

آشکارشدنِ نخست آن است که نورِ بی‌پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) در حکمتِ برتر به‌نحو «جاری‌شدن» باشد؛ و پس از آن، [می‌آید] آشکارشدنِ حکمتِ فروتر، و این همان «همانندیِ قالبِ او» است؛ یعنی مرتبه‌ی عالمِ واقعاً آشکارشده.

آشکارشدنِ نخست، جوشش و جاری‌شدنِ نورِ بی‌پایان در حکمتِ برتر است («جاری می‌سازد»). آشکارشدنِ دوم، حکمتِ فروتر است؛ «همانندیِ قالبِ او»، یعنی عالمی که به‌تمامی آشکار شده است.

17 והתקין לו ממנו بنין עדי עד ⁵⁹ שבחי' עלמא דאתגלי' אע"פ [אף על פי] שרגלי' [שרגליה] יורדות ⁶⁰ כו' מ"מ איננה דבר נפרד ח"ו [חס ושלום] אלא והתקין לו ממנו בעצמו

«و از خودِ او بنایی جاودان برایش برپا کرد»: عالمِ آشکار، با آنکه «پاهایش فرومی‌رود» و مانند آن، بالاین‌همه چیزی جداگانه نیست، حاشا و کلا؛ بلکه «از خودِ او برایش برپا کرد» – از خودِ خودِ او.

این برکت ادامه می‌یابد: «و از خودِ او بنایی جاودان برایش برپا کرد»؛ یعنی حו'א (חוה) که از پهلوی خودِ آدمِ نخستین (آدم הראשון) ساخته شد. عالمِ آشکار تا ژرفا فرومی‌رود، چنان‌که آیه درباره‌ی زن می‌گوید: «پاهایش فرومی‌رود»؛ بالاین‌حال، از سرچشمه‌ی خود جدا نیست: «از خودِ او» است.

כי גילוי חכמה תתאה הוא גילוי הארת אור א"ס ב"ה עצמה שבחכ' [שבחמה] עלאה

זیرא ظهور حکمتِ فرودین (חכמה, Chochmah), ظهورِ تابشِ خودِ نورِ بی‌پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof) است - ب"ה -؛ همان نوری که در **حכמה** برین است.

حکمتِ فرودین همان **اور אין سوف** است که در **حכמה** برین بود و اکنون آشکار شده است.

אלא לפי שבה נפרטו ונתחלקו בבחי' רבוי המדרגות בדרך פרט מה שהיו כלולים בח"ע [בחכמה עילאה]

בהעלם בדרך כלל הנה האור שבה הוא מצומצם ומלובש בכמה מיני צמצומים והתלבשות שונות

تنها از آن‌رو که آنچه در **حכמה** برین پنهان و به‌طور کلی مندرج بود، در آن به‌صورت جزئی تفصیل یافت و به مراتب بسیار تقسیم شد، نورِ آن منقبض و در گونه‌های بسیار انقباض (**צמצום**, tzimtzum) و پوشش‌های گوناگون مستور است،

آنچه در **حכמה** برین به‌صورتی کلی و پنهان مندرج بود، در حکمتِ فرودین به مراتب متمایز و متعدد تفصیل می‌یابد؛ ازاین‌رو، نورِ آن منقبض و در پوشش‌های بسیار مستور است.

כדי להאיר ולהתגלות בכל מדרגה ומדרגה לפי מה שהיא להיות המדרגות ההם נראים ונגלים ולא יתבטלו במציאות.

تا در هر مرتبه و مرتبه، متناسب با چپستیِ آن بتابد و آشکار شود، تا آن مراتب دیده و آشکار شوند و موجودیت‌شان از میان نرود.

این امر به هر مرتبه امکان می‌دهد نور را متناسب با گنجایش خود دریافت کند و همچون مرتبه‌ای مشهود وجود داشته باشد، نه آنکه بر اثر نوری که بر آن چیره می‌شود موجودیتش از میان برود.

18 וכ"כ [וכן כתב] נתצמצם האור ונתמעט עד שירד מדרגה אחר מדרגה בסתר המדרגות שהלבוש מסתיר

ומכסה על האור ההוא ונעשה מקור לעלמא דפרודא להיות משם יפרד כו'.

و نور چنان دچار انقباض (**צמצום**, tzimtzum) و کاستی شد که مرتبه پس از مرتبه، به نهانگاهِ مراتب فرود آمد؛ جایی که جامه آن نور را پنهان می‌سازد و می‌پوشاند. بدین‌سان، نور سرچشمهٔ عالمِ جدایی شد؛ تا «از آنجا جدا می‌شود» و غیره.

نور چنان منقبض شد، مرتبه پس از مرتبه، که «جامه» آن را به‌کلی می‌پوشاند؛ این امر سرچشمهٔ «عالمِ جدایی» شد، عالمی که در آن موجودات خود را جدا از **ה'** احساس می‌کنند.

אבל עיקר צמצום האור הוא כדי שיהיה בנין העולמות שלא יתבטלו במציאות וזהו בנין עדי עד

اما مقصود اصلی از **צמצום** نور این است که بنای عوالم برپا شود و موجودیتشان از میان نرود؛ و این همان «بنایی جاودان» است،

اما مقصود اصلی از **צמצום** جنبه‌ای ایجابی دارد: اینکه عوالم بتوانند همچون بنایی استوار وجود داشته باشند، نه آنکه وجودشان در نور **ה'** از میان برود. این همان «بنایی جاودان» است.

דהיינו להיות לעדי עד ימלוך להיות מדת מלכותו עדי עד למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית.

یعنی او تا ابد و جاودان فرمانروایی کند: صفتِ فرمانروایی او تا ابد برقرار باشد، در بالا بی‌پایان و در پایین بی‌کران. «جاودان» (**عدي עד**) یعنی **ה'** تا ابد فرمانروایی می‌کند: فرمانروایی او به جهانی پایدار نیاز دارد تا بر آن فرمان براند؛ و از طریق آن، فرمانروایی‌اش در بالا بی‌پایان و در پایین بی‌کران امتداد می‌یابد.

19 והיא התגלות מלכותו בבחי' א"ס ממש רק שכדי שיהי' [שיהיה] גילוי א"ס ב"ה בבחי' מלכותו הוצרך להיות בחי' בנין.

و این، تجلی فرمانروایی (**מלכות**, Malchus) او در مرتبه / جنبه (**בחינה**, bechinah) بی‌نهایت مطلق (**אין סוף**, Ein Sof) به‌معنای واقعی کلمه است؛ اما برای آن‌که **אין סוף**، متبارک باد، در **בחינה** **מלכות** او تجلی یابد، لازم بود **בחינה**‌ای از یک بنا پدید آید،

این فرمانروایی، تجلی خود بی‌نهایت است. اما برای آن‌که بی‌نهایت به‌صورت پادشاه آشکار شود، «بنایی» – یعنی عالمی ساختارمند – لازم بود.

דהיינו להיות הסתר האור וצמצומו והתלבשותו בכמה מיני לבושין עד שיאיר ויתגלה אור זה בבחי' זו דוקא.

یعنی پوشیده‌ماندن نور، انقباض (**צמצום**, tzimtzum) و پوشیده‌شدن آن در انواع گوناگون جامه‌ها، تا این نور در همین **بחינה** به‌طور خاص بتابد و آشکار شود.

یعنی نور را پوشیده و منقبض کردن و در جامه‌های بسیار پوشاندن، تا بتواند در همین **بחינה** از **מלכות** بتابد.

כי אור א"ס מצד עצמו כן הוא אין לו סוף כו' ולא מכל מדות כלל⁶¹ כמ"ש במ"א

زیرا نور بی‌پایان (**אור אין סוף**, Or Ein Sof) در ذات خود همان‌گونه است که نامش می‌گوید: پایانی ندارد و اصلاً از هیچ‌یک از صفاتِ عاطفی (**מדות**, middos) نیست، چنان‌که در جای دیگری توضیح داده شده است.

نور بی‌پایان در ذات خود حقیقتاً پایانی ندارد و فراتر از همه صفات است، چنان‌که **תיקוני זוהר** (**תיקוני זוהר**) می‌گوید.

ואפי' [ואפילו] اور א"ס שבח"ע [שבחמה עילה] הוא בבחי' צמצום ולבוש שח"ע [שחכמה עילה] נק' בשם לבוש לאור א"ס כו'.

و حتی نور بی‌پایانی که در حکمت (Chochmah, חכמה) اعلی است، در حالتِ **צמצום** و پوشش قرار دارد؛ زیرا حکمتِ اعلی جامه‌ای برای نور بی‌پایان نامیده می‌شود.

حتى نور بی‌پایان موجود در حکمتِ اعلی نیز از پیش منقبض شده است، زیرا **חכמה** جامه‌ای برای **אור אין סוף** نامیده می‌شود.

20 **וכל מה שירד האור ונתגלה גילוי אחר גילוי ירידה היא זו. ומיעוט האור והתלבשותו וירידה זו היא כדי שיאיר اور א"ס ב"ה גם במדרגות התחתונות.**

و هر اندازه که نور نزول کرد و آشکار شد، آشکاری پس از آشکاری، این خود نزولی است. کاسته‌شدنِ نور و در پوشش درآمدنِ آن، و این نزول، برای آن است که نور بی‌پایانِ **ה' (اور אין סוף, Or Ein Sof)** در مراتبِ فرودین نیز بتابد.

هر آشکاری پی‌درپی، نزولی است؛ کاسته‌شدنِ نور و در پوشش درآمدنِ آن نیز برای این است که نور بی‌پایان حتی در پایین‌ترین مراتب بتابد.

כי נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים^{62, 63} וא"כ תכלית המכוון מבחי' מלכותו להחיות עולמות נפרדים אינה להיות נפרד ח"ו [חס ושלום] רק אדרבה להיות بنין עדי עד כי והתקין לו ממנו כו' כנ"ל:

زیرا **ה'** خواستارِ آن بود که سکونتگاهی در میانِ عوالمِ فرودین (**דירה בתחתונים, dirah betachtonim**) داشته باشد؛ پس غایتِ مقصود از فرمانرواییِ او، در زنده‌داشتنِ عوالمِ جداگانه، این نیست که آنها، حاشا، جدا باشند؛ بلکه برعکس، این است که «بنایی جاودانه» باشد، زیرا «و از خود او برایش آماده کرد» و مانند آن، چنان‌که پیش‌تر توضیح داده شد.

زیرا **ה'** خواستارِ «سکونتگاهی در میانِ عوالمِ فرودین» بود (بیانِ مېدراش دربارهٔ هدفِ آفرینش). پس فرمانرواییِ او بر عوالمِ جداگانه برای آن نیست که آنها را از او جدا کند، بلکه برای آن است که «بنایی جاودانه» بنا شود که «از خود او» باشد.

بخش 7 • 211-23

مطالعهٔ توره: داروی زندگی یا مرگ

21 **אך הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] זכה נעשה לו סם חיים⁶⁴ כו' דבזכותא תליא מילתא ואחר כוונת הלב של העוסק בתורה נאמרו הדברים**

بالاین‌حال، حکیمان ما – یادشان مبارک باد – گفته‌اند: «اگر شایسته شود، برای او اکسیرِ حیات می‌شود»، و مانند آن؛ زیرا این امر به استحقاق وابسته است، و این سخنان برحسب نیتِ دلِ کسی گفته شده‌اند که به تورات می‌پردازد.

اکنون «مُهر» بر مطالعهٔ تورات تطبیق می‌یابد. تلمود می‌گوید تورات می‌تواند برای کسی که «شایسته می‌شود» اکسیرِ حیات باشد و برای کسی که شایسته نمی‌شود، اکسیرِ مرگ. این‌که کدام‌یک می‌شود، به نیتِ درونیِ آموزنده بستگی دارد.

כי לפי שעוסק בתושבע"פ [בתורה שבעל פה] **שהיא חכמה תתאה שירדה לעלמא דפרודא ונתלבשה בדברי'**
[בדברים] גשמי' [גשמיים] **שהם מהע'** [מהשבעים] **שרים שנתלבשה בהם ברבוי השתלשלות המדרגות ליתן**
בהם כח וממשלה על הדברים הגשמיים ההם

זیرا او به تورات شفاهی می‌پردازد؛ توراتی که حکمت (Chochmah, **חכמה**) فرودین است، به عالم جدایی فرود آمده و در امور مادی پوشیده شده است؛ اموری که از هفتاد امیرند و آن حکمت، در زنجیره‌ای گسترده از نزول مراتب، در آنها پوشیده شد تا به آن هفتاد امیر نیرو و سلطه بر همان امور مادی ببخشد؛

تورات شفاهی «**חכמה** فرودین» است؛ به عالم جدایی فرود آمده و در امور مادی پوشیده شده است؛ یعنی در اشیا و موضوعاتی که احکام درباره آنهاست. این امور مادی تحت فرمانروایی هفتاد امیر فرشته‌گون‌اند که بر ملت‌ها و جهان طبیعت فرمان می‌رانند.

והדבר הגשמי שעוסק בו שהוא תחת ממשלת השרים הוא המסתיר ומכסה על קדושת אור א"ס הנמשך
מחכמה עלאה ומתלבש בחכמה תתאה לכך יכול להמשיך את האדם ולהורידו ולהפילו למטה

و آن امر مادی‌ای که او به آن می‌پردازد و زیر فرمانروایی امیران است، همان چیزی است که قداسِ نور بی‌پایان (اور این سوف، Or Ein Sof) را، که از **חכמה** برین کشیده می‌شود و در **חכמה** فرودین پوشیده است، پنهان می‌کند و بر آن پرده می‌افکند؛ ازاین‌رو، آن امر می‌تواند انسان را به‌سوی خود بکشد، او را فرود آورد و به پایین بیفکند،

موضوع مادی، که زیر سلطه امیران است، قداسِ نور **ה'** را که در قانون نهفته است می‌پوشاند؛ ازاین‌رو می‌تواند آموزنده را به پایین بکشانند.

בל יראה גאות⁶⁵ ה' והוד מעטה לבושו שהוא התלבשות אור א"ס ב"ה הנמשך ומתלבש בחכמה תתאה
בפסק הלכה הערוכה בדברים הגשמיים ההם. כי דבר ה' זו הלכה⁶⁶ והיא חכמתו ורצונו כו'.

چنان‌که «جلال نام چهارحرفی (ה', Havayah) را نبیند» و درخشش پوشش جامه او را نیز نبیند؛ پوششی که همان پوشیده‌شدنِ نور بی‌پایانِ مبارک است، نوری که به پایین کشیده می‌شود و در **חכמה** فرودین پوشیده می‌گردد، در حکم شرعی‌ای که درباره آن امور مادی تقریر شده است. زیرا «کلام **ה'**» همان **הלכה** (halachah [حکم شرعی]) است، و آن حکمت و اراده اوست، و مانند آن.

در این صورت، او دیگر «جلال **ה'**» را که در قانون پوشیده است در نمی‌یابد؛ هرچند آنچه در آن پوشیده است خودِ نور بی‌پایان است که در حکم عملی بیان می‌شود. تلمود می‌گوید «کلام **ה'**» همان **הלכה** است، و آن حکمت و اراده اوست.

22 ולכך לא זכה ונמשך אחר עלמא דפרודא וגורם להפריד עלמא דאתגלי' היא חכמה תתאה ממקורה

ושרשה היא ח"ע [חכמה עילאה] ונותן יד וממשלה להיות שליטה ואחיזה לקליפות וס"א [וסטרא אחרא]

بنابراین، [اگر] شایسته نشد و به دنبال جهان جدایی کشیده شد، سبب جدایی جهان آشکار - یعنی حکمت (Chochmah, Chochmah tata'ah, Chochmah ila'ah) - از سرچشمه و ریشه اش، یعنی حکمت برین (Chochmah ila'ah)، می شود؛ و دست و تسلطی فراهم می آورد تا پوسته ها (kelipos [نیروهای پنهان ساز]) و سوي دیگر (סטرا אחרא, sitra achra) فرمانروایی و جای چنگ اندازی داشته باشند.

کسی که «شایسته نمی شود» و به دنبال جهان جدایی کشیده می شود، میان جهان آشکار، یعنی حکمت زیرین، و ریشه آن در حکمت برین شکاف می اندازد؛ و بدین سان به پوسته ها (نیروهای پنهان ساز) قدرت و جای چنگ اندازی می دهد.

שיהי' [שיהיה] יניקתם ואחיזתו מעיקר הקדושה⁶⁷ כו' ולא מן השמרים ופסולת אשר ניתן להם כדי

חיותם מלמעלה מחכמה תתאה היא מלכותו ית' בהתלבשות' בהשרי' [בהשרים] כו'

تا روزی گیری و چنگ اندازی آنان از اصل قدوسیت باشد، و نه از ته مانده ها و زوائدی که از بالا برای نیروی حیاتشان به آنان داده شده است؛ یعنی از حکمت زیرین (Chochmah tata'ah)، که همان فرمانروایی او، متعالی باد، است، آنگاه که در سروران پوشیده می شود، و غیره،

در این صورت آنان از خود هسته قدوسیت بهره می گیرند، نه فقط از «ته مانده ها و زوائدی» که از بالا، از حکمت زیرین، یعنی فرمانروایی او در پوشش سروران فرشتگان، سهمشان شده است.

דרך ירידת והשתלשלות המדרגות מדרגה אחר מדרגה עד שירדה בסתר המדרגות שנמשך להם חיות

מעט מן השמרים והפסולת דרך יניקת שערות וצפרנים מותרי השפע כו'.

از راه نزول و زنجیره مراتب، مرتبه پس از مرتبه، تا آن که در نهانگاه مراتب فرود آید و اندکی نیروی حیات از ته مانده ها و زوائد به آنان برسد؛ از راه تغذیه موها و ناخن ها، که افزوده جریان فیضان، و غیره.

این سهم تنها پس از نزولی طولانی در مراتب پنهان به آنان می رسد: نیروی حیاتی ناچیز از افزوده ها، مانند «موها و ناخن ها» که پیشتر توصیف شد.

כי מאחר שנמשך אחר גשמית הדברים שהן מהשרים כו' ומחשיב אותם ליש ועיקר הרי מעורר כך

למעלה כביכול

زیرا چون به دنبال جنبه جسمانی چیزها کشیده می شود، چیزهایی که از سروران اند، و غیره، و آن ها را موجود و اصل می شمارد، به اصطلاح همان امر را در بالا برمی انگیزد.

اما هنگامی که شخص به دنبال جنبه جسمانی کشیده می شود و آن را واقعی و اصل می انگارد، به اصطلاح همان پاسخ را در بالا برمی انگیزد: موجودیت جداگانه چیزها تقویت می شود.

ولكبح نعضه لو سم هמות مמש سلوكه حيتو مهكليفوت הנקרא מות ומשמ נופל לו מחשבות רעות
מהכלות הקליפות וס"א [וסטרא אחרא] להחזיק א"ע [את עצמו] ליש ודבר במה שלומד כו'

و ازاین رو، این برای او بهراستی «اکسیرِ مرگ» می‌شود؛ زیرا نیروی حیاتش را از پوسته‌ها می‌گیرد، که «مرگ» نامیده می‌شوند؛ و از همان‌جا اندیشه‌های بد از تالارهای پوسته‌ها و سویی دیگر بر او فرومی‌آیند تا به واسطه آنچه می‌آموزد، خود را موجودی واقعی و مهم بشمارد، و غیره.

در این صورت تورات بهراستی «اکسیرِ مرگ» می‌شود؛ نیروی حیات او از پوسته‌ها می‌آید که «مرگ» نامیده شده‌اند، و از آن‌ها اندیشه‌های خودبزرگ‌بینانه درباره آموختنِ خویش بر او فرومی‌آیند.

[ועי' [ועיין] ביומא ד' ע"ב ב' ע"פ וזאת התורה אשר שם משה⁶⁸ זכה⁶⁹ כו' ובזוהר ר"פ חקת בענין וזאת
ועי' [ועיין] בפ' בהר דף ק"י ע"ב⁷⁰ בענין ועשה טוב כו' ע"ש]

[و بنگرید به Yoma 72b، درباره «و این است توراتی که موشه (مשה) نهاد»: «اگر شایسته شود»، و غیره؛ و نیز به زوهر (זהר)، در آغاز پاراشای خوگت، درباره «و این»؛ و بنگرید به پاراشای بهار، برگ 110b، درباره «و نیکی کن»، و غیره؛ بنگرید آنجا.]

ارجاعی درونِ گروهه: گفته تلمود در Yoma، زوهر درباره «و این است تورات» در آغازِ خوگت، و زوهر در بهار درباره «نیکی کن»، همگی به همین موضوع می‌پردازند.

וזהו האומר אין לי אלא תורה⁷¹ כו' שאומר אין לי לעצמי מפני שהוא בבחי' לא זכה ורוצה להיות
לעצמו יש ודבר נפרד.

و این همان چیزی است که درباره کسی گفته می‌شود که می‌گوید: «مرا جز تورات چیزی نیست»، و غیره؛ یعنی می‌گوید: «برای خودم چیزی ندارم [جز تورات]»، زیرا در مرتبه «شایسته نشد» است و می‌خواهد برای خودش موجودی قائم‌به‌خود و جداگانه باشد.

تلمود می‌گوید کسی که می‌گوید «مرا جز تورات چیزی نیست»، حتی تورات هم ندارد. آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) این را درباره کسی می‌خواند که برای خودش می‌آموزد تا به حق خود «چیزی» باشد؛ این نشانه «شایسته نشدن» است.

23 ולכן אפי' [אפילו] תורה אין לו שהתורה היא נשפעת ונמשכת במקום קדושה דוקא

بنابراین، «او حتی تورا هم ندارد»؛ زیرا تورا تنها در مکانی مقدس افاضه و نازل می‌شود.

پس چنین کسی «حتی تورا هم ندارد»، زیرا نورِ تورا تنها به مکانی مقدس جاری می‌شود.

כי אין אור א"ס שורה אלא במי שבטל⁷² כו' והיינו סטרא דקדושה ולכן כל השפעת הקדושה היא ממנה ולזולתה דהיינו שאינו רוצה לעצמו

زیرا نور بی‌پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof) تنها بر کسی قرار می‌گیرد که در برابر ه' خودنهی‌گری (بیטول, bittul) دارد، و این همان سوي قدس است. ازاین‌رو، همه افاضه قدس از خود آن به سوی دیگری است؛ یعنی انسان آن را برای خود نمی‌خواهد. نور ه' تنها بر کسی قرار می‌گیرد که در برابر او خودنهی‌گری (bittul) دارد. قدس به طبیعت به دیگران می‌بخشد و چیزی برای خود نمی‌خواهد.

משא"כ סטרא דקליפה הרי כל טיבו דעבדין⁷³ לגרמייהו⁷⁴ וכו' ולכן א' על דואג ואחיתوفל⁷⁵ דלא מסקי שמעתתא אליבא דהלכתא

اما سوي پوسته (קליפה, kelipah) چنین نیست، زیرا «هر نیکی‌ای که می‌کنند، برای خودشان می‌کنند» و جز این. از همین رو، درباره دوگ (دואگ) و اخیتوفل (اחیتوفل) گفته شده است که آنان بحث‌های خود را بر وفق هلاخا (הלכה, halachah) به نتیجه نمی‌رسانند.

پوسته، برعکس، همه‌چیز را برای خود انجام می‌دهد. تلمود می‌گوید دوگ و اخیتوفل، که در روزگار خود عالمانی بزرگ بودند، در آموختنشان به هلاخای درست نمی‌رسیدند.

אבל בדהע"ה [בדוד המלך עליו השלום] כתי' [כתיב] וה' עמו שהלכה כמותו⁷⁶ בכ"מ [בכל מקום]⁷⁷ והיינו לפי שהמשכת התורה היא דוקא במקום קדושה ואחר כוונת הלב של העוסק בתורה.

اما درباره داوود (דוד) پادشاه، علیه‌السلام، نوشته شده است: «و نام چهارحرفی (ה', Havayah) با او بود»؛ یعنی هلاخا در همه‌جا مطابق اوست. این از آن روست که فرودآمدن تورا تنها در جایگاهی مقدس تحقق می‌یابد و تابع نیت دل کسی است که به تورا می‌پردازد.

درباره داوود پادشاه گفته شده است: «ה' با او بود»؛ تلمود این عبارت را چنین می‌خواند که «هلاخا همه‌جا مطابق اوست». نور تورا به اندازه قدوسیت و نیت درونی آموزنده به او جاری می‌شود.

כי כפי מה שהוא באתעדל"ת [באתערותא דלתתא]. כך מעורר למעלה שיערה עליו רוח ממרום⁷⁸ באתעדל"ע [بאתערותא دلעילא] אם זכה ומדבק א"ע [את עצמו] באור א"ס הנמשך בתורה

زیرا به همان اندازه که او در برانگیختگی از پایین (אתערותא دלתתא, isarusa dilesata) است، در بالا نیز برمی‌انگیزد تا در برانگیختگی از بالا (אתערותא دلעילא, isarusa dileila)، «روحي از فراز بر او فرو ریزد»؛ اگر شایسته شود و خود را به نور بی‌پایان که در تورا نازل می‌شود پیوند دهد،

به اندازه «برانگیختگی از پایین» او - یعنی کوشش و نیت خودش - «برانگیختگی از بالا» نیز هست: اگر به نور بی‌پایان نهفته در تورا پیوند بخورد، «روحي از فراز بر او فرو می‌ریزد».

וכמ"ש וכל בניך למודי ה' .⁷⁹ דהיינו שיהא לימוד הלכה זו מפני שהיא דבר ה' כו'.

چنانکه نوشته شده است: «و همه فرزندان از ه' تعلیم خواهند یافت»؛ یعنی آموختن این هلاخا باید از آن رو باشد که سخن ه' است، و جز این.

این همان عبارت «و همه فرزندان از ه' تعلیم خواهند یافت» است: آموختن قانون باید از آن رو باشد که سخن ه' است.

אך הכח הזה להיות המשכת אור א"ס שבתורה בקדושה דוקא הוא מבחי' החותם שלמעלה

اما این نیرو که نور بی‌پایان نهفته در تورا را منحصراً در قدس فرود می‌آورد، از جنبه (בחینه، bechinah) مَهرِ بالا سرچشمه می‌گیرد،

نیروی که نورِ تورا را در محدودهٔ قدس نگاه می‌دارد، از «مَهر» بالا سرچشمه می‌گیرد.

וכמ"ש חתום תורה בלימודי⁸⁰ שפי' בלימודי להיות למודי ה' דוקא וחותרם זה הוא המפריד הקליפות

שלא יינקו מעיקר הקדושה ח"ו [חס ושלום] כנ"ל.

چنانکه نوشته شده است: «تورا را در میان شاگردانم مَهر کن»؛ مقصود از «در میان شاگردانم» این است که آنان مشخصاً «آموختگانِ ه'» باشند؛ و این مَهر است که پوسته‌ها (کلیפות) را جدا می‌کند تا مبدا از جوهرِ قدس بهره بگیرند، حَس و شالوم، چنانکه پیش‌تر توضیح داده شد.

آیه «تورا را در میان شاگردانم مَهر کن» (limudai) با عبارت «آموختگانِ ه'» (limudei Havayah) خوانده می‌شود؛ دو واژه یکی است: تورا برای کسانی مَهر شده است که آن را چون شاگردانِ خود ه' می‌آموزند. این مَهر نمی‌گذارد پوسته‌ها از جوهرِ قدس بهره بگیرند.

ולכן اנו חותמין בברוך שלא יהיה יניקה ואחיזה לקליפות ע"י לא זכה כי גם חותם זה באתעדל"ת

[באתערותא דלתתא] **תליא מילתא.**^{81, 82}

بنابراین، با واژه «مبارک» (Baruch، بَرُوך) ختم می‌کنیم تا پوسته‌ها (کلیפות، kelipos) از راه «شایسته نشد» هیچ بهره‌ای نبرند و نتوانند چنگ بیندازند؛ زیرا این ختم نیز به برانگیختگی از پایین (אתערותא دלתתא، isarusa dilesata) وابسته است.

به همین دلیل است که یک بَرکت طولانی با واژه «مبارک» پایان می‌یابد: تا پوسته‌ها نتوانند از راه آموختن بدون شایستگی جایی برای خود بیابند. بالاین‌حال، این ختم نیز به برانگیختگی خود شخص از پایین وابسته است.

دو قلب و مهر در دعا

24 והנה מבקשי ה' יבינו כל⁸³ שכמו שהוא לענין תורה כך כיוצא בזה הוא לענין עבודת הלב באהוי"ר

[באהבה ויראה] כו'.

اکنون، «جویندگانِ ه' همه چیز را خواهند فهمید»: همان گونه که این امر در باب تورات صادق است، به همین سان در باب خدمتِ دل، یعنی در عشق و هیبت (אהבה وיראה، ahavah veyirah) و غیره نیز صادق است.

«جویندگانِ ه' همه چیز را خواهند فهمید» (امثال): همین امر دربارهٔ دعا، یعنی «خدمتِ دل»، با عشق و هیبت نیز صادق است؛ در اینجا نیز مُهری هست.

84 כי הנה ב' בחינות יש בלב דהיינו פנימיות הלב וחיצוניותו. בחי' פנימית הלב היא התלהטות והתלהבות האהבה לה' בשמחה וטוב לבב מרוב כל⁸⁵

زیرا در دل دو مرتبه (مرتبه / جنبه، בחינה، bechinah) هست: بُعدِ درونی (פנימיות، pnimiyus) دل و بُعدِ بیرونی (חיצוניות، chitzoniyus) آن. مرتبهٔ بُعدِ درونی دل، شعله‌ور شدن و افروختنِ عشق به ه' است، با شادی و سرورِ دل، بیش از هر چیز،

دل بُعدی درونی و بُعدی بیرونی دارد. بُعدِ درونی، عشقی شعله‌ور به ه' است، همراه با شادی و سرورِ دل، «بیش از هر چیز»؛ این عبارت از سخن تورات دربارهٔ خدمت به ه' گرفته شده و گفتار (مאמר) آن را شادی‌ای بزرگتر از هر شادی دیگر می‌گیرد.

שהיא שמחת הנפש האלקית המשכלת ומתבוננת באור א"ס ב"ה מקור חוצבה ושרשה שהיתה כלולה במאצילה ב"ה טרם ירידתה לעוה"ז.

که شادیِ نفسِ الهی (נפש האלקית، Nefesh Elohis) است؛ نفسی که نورِ بی‌پایان (אור אין סוף، Or Ein Sof) را، که متبارک است، از راهِ فهمِ عقلانی درمی‌یابد و در آن تأمل می‌کند؛ همان سرچشمه‌ای که از آن تراشیده شده و ریشهٔ اوست، و پیش از فرود آمدنش به این جهان، در مبدأ فیضانِ خود، که متبارک است، مندرج بود.

این شادی از آن نفسِ الهی است که در نورِ بی‌پایان تأمل می‌کند؛ همان سرچشمه‌ای که از آن «تراشیده» شده و پیش از فرود آمدنش به این جهان در آن مندرج بود.

25 וגם עתה כן הוא כל חפצה וכל ישעה להתענג על ה' הוא اور א"ס ב"ה ממש אהבה בתענוגים⁸⁶ בגילוי

אוא"ס [اور אין סוף] ב"ה בחכמה שבנפש כח מ"ה [מה] כו'.

اکنون نیز چنین است: تمام خواست و همه رهایی آن، لذت بردن از ه' است؛ یعنی خود نور بی پایان (اور אין סוף, Or Ein Sof)، متبارک باد؛ عشقی آکنده از لذت، با آشکارشدن نور بی پایان، متبارک باد، در حکمت (חכמה, Chochmah) نهفته در نفس، یعنی نیروی «چه» (כח מ"ה, koach mah)، و مانند آن.

حتی اکنون، در بدن، نفس الهی (נפש האלקית, Nefesh Elohis) تنها خواهان لذت بردن از خود ه' است؛ «عشقی آکنده از لذت» که از راه آشکارشدن نور بی پایان در حکمت نفس پدید می آید. حکمت در اینجا به معنای نیروی «چه» است؛ یعنی توان خودنهی گری.

وايزهو חכם הרואה את הנולד⁸⁷ מאין כו' שאין העולם מעלים ומסתיר על اور א"ס ב"ה שאינו בגדר

עלמין כלל וכולא קמי' [קמיה] כלא⁸⁸ וכאין ממש.⁸⁹

«حکیم کیست؟ آن که آنچه را پدید می آید می بیند» - از نیستی، و مانند آن؛ زیرا جهان نور بی پایان، متبارک باد، را پنهان و پوشیده نمی کند؛ نوری که اصلاً در مقوله عوالم نمی گنجد، و همه چیز در برابر او واقعاً چون هیچ و ناچیز است.

«حکیم کیست؟ آن که آنچه را پدید می آید می بیند» یعنی می بیند که همه چیز از نیستی پدید می آید. برای چنین شخصی، جهان ه' را پنهان نمی کند، زیرا همه چیز در برابر او چون هیچ است.

26 ואי לזאת תהי' [תהיה] דביקות הנפש בשרשה באלקי' חיים בהתכללות ויחוד עצום כמו שהיתה כלולה

ומיוחדת טרם ירידתה וע"ז נאמר יום ליום יביע⁹⁰ כמעייך הנובע ממקורו שמתאחד עמו

و از این رو، نفس به ریشه خویش در اלקים زنده، یعنی نام اלקים (אלקים, Elokim)، با شمول و یگانگی ای عظیم پیوند خواهد یافت؛ چنان که پیش از فرودآمدنش در آن مندرج و متحد بود. و درباره این است که گفته شده: «روز به روز می تراود»، همچون چشمه ای که از سرچشمه خویش روان می شود و با آن یگانه است.

در نتیجه، نفس به ریشه خویش در اלקים زنده می پیوندد و چنان با آن یگانه است که پیش از فرودآمدنش بود. این همان «روز به روز می تراود» است؛ چشمه ای که همچنان با سرچشمه خود یکی است.

ומזה תהי' [תהיה] שמחת הנפש בה' עושה הוא اور א"ס ב"ה השורה ומתגלה בחכמה

و از این، شادی نفس در ه'، آفریننده او، پدید می آید؛ یعنی نور بی پایان (اور אין סוף, Or Ein Sof)، متبارک باد، که در حکمت (חכמה, Chochmah) ساکن است و آشکار می شود.

از این، شادی نفس در آفریننده اش، نور بی پایان که در حکمت آشکار می شود، پدید می آید.

ותהי' [ותהיה] השמחה גדולה לאלהים בהתלהבות והתלהטות הנפש מחמת קרבת ה' הטוב לה⁹¹ ובשמחתה לא יתערב זר⁹² ח"ו [חס ושלום] כי אין בנמצא שמחה זו כמוה וכדוגמתה בזה לעו"ז [לעומת זה] כלל.

و شادی برای ه' عظیم خواهد بود، با شعله‌ور شدن و زبانه کشیدن نفس از شدت نزدیکی ه' که برایش نیکوست؛ و «در شادی‌اش بیگانه‌ای شریک نمی‌شود» - حاشا - زیرا در [سوی] «یکی در برابر دیگری» هیچ شادی‌ای همانند آن یا شبیه آن، اصلاً وجود ندارد.

شادی «برای ه' عظیم» است و از نزدیکی ه' که «برای او نیکوست» شعله می‌کشد. «بیگانه‌ای در شادی‌اش شریک نمی‌شود»: سوی مقابل، یعنی «یکی در برابر دیگری» (זה לעומת זה, zeh le'umas zeh)، هیچ شادی‌ای مانند آن ندارد؛ ازاین‌رو، بدی هیچ سهمی در آن ندارد.

שהיא מבחי' יחידה שבנפש שאינה מלובשת כלל בלבושי הגוף והנפש הבהמית רק שתתמלא הנפש אורה ושמחה לה' לבדו.

زیرا این شادی از مرتبه یگانگی نفس (יחידה, yechidah) است؛ مرتبه‌ای که اصلاً در لباس‌های بدن و نفس حیوانی (نפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) پوشیده نیست؛ بلکه نفس تنها برای ه' از نور و شادی سرشار می‌شود.

این شادی از yechidah، ژرف‌ترین ذاتِ نفس، سرچشمه می‌گیرد؛ مرتبه‌ای که در بدن یا نفس حیوانی پوشیده نیست، و ازاین‌رو نفس تنها برای ه' از نور و شادی سرشار می‌شود.

27 וזוהי מדת יום ואור כמ"ש יום ליום יביע. אבל חיצוניות הלב היא מדת לילה וחשך שיש בו העלם והסתר מלבושי הגוף ונה"ב [ונפש הבהמית] שמנוגה שמלבישים את הנפש.

و این همان کیفیتِ روز و نور است، چنان‌که نوشته شده است: «روز به روز جاری می‌شود.» اما بُعد بیرونیِ دل، کیفیتِ شب و تاریکی است؛ در آن پوشش‌های بدن و نفس حیوانی (نפש הבהמית, Nefesh HaBahamis)، که از پوسته درختانِ آمیخته به نیکی و بدی (نוגה, nogah) هستند، روح را در پرده پنهان‌سازی و پوشیدگی می‌پوشانند.

عشق درونی «روز و نور» است، مانند چشمه‌ای که با سرچشمه خود پیوستگی دارد. بُعد بیرونیِ دل «شب و تاریکی» است؛ در آن، روح در بدن و نفس حیوانی پوشیده است؛ این دو از پوسته درختان (קליפת נוגה, kelipas nogah)، قلمرویی که نیکی و بدی را درهم می‌آمیزد، سرچشمه می‌گیرند و این پوشش‌ها ه' را پنهان می‌کنند.

وكمو שהמדות שבנפש אלקית אהוי"ר [אהבה ויראה] כו' כך הם בזה לעו"ז [לעומת זה] כי אהבה זו היא מבחי' יחודא תתאה שנראה העולם ליש כו'

و همان گونه که در نفیس الهی (نפש האלקیت, Nefesh Elohis) صفات عاطفی (مדות, middos)، یعنی عشق و هیبت (אהבה ویرאה, ahavah veyirah) و غیره، وجود دارند، «یکی در برابر دیگری» نیز در اینجا چنین‌اند؛ زیرا این عشق از مرتبه یگانگی فروتر (یחודא תתאה, yichuda tata'ah) است؛ مرتبه‌ای که در آن جهان چون چیزی موجود، یعنی «یش» (יש, yesh؛ چیزی که به ظاهر قائم به خود است)، به نظر می‌رسد، و غیره.

در برابر عشق و هیبت نفیس الهی، احساس‌های متناظری در بُعد بیرونی دل وجود دارند. این عشق بیرونی به «یگانگی فروتر» تعلق دارد؛ نگرشی که در آن جهان گویی به خودی خود موجود است و ה' همچون نیرویی که از درون به آن حیات می‌بخشد احساس می‌شود.

מחמת התלבשות אור א"ס בהשתלשלות וירידת המדרגות עד שנעשה עוה"ז הגשמי כו' ולכן צריך מלחמה ולאם מלאם יאמץ⁹³ ואלמלא הקב"ה⁹⁴ כו'

زیرا نور بی‌پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof) در زنجیره نزولِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) پوشیده شده و مراتب نزول می‌کنند تا این جهان مادی پدید آید، و غیره. از این رو جنگ لازم است: «و قومی بر قوم دیگر نیرومندتر خواهد شد»؛ و «اگر قدوس متبارک (קב"ה / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) نبود...» و غیره.

زیرا نور بی‌پایان در زنجیره‌ای طولانی از مراتب نزولی تا جهان مادی پوشیده شده است. بنابراین این عشق به جنگی میان دو نفس نیاز دارد («و قومی بر قوم دیگر نیرومندتر خواهد شد»؛ و چنان‌که تلمود می‌گوید، بدون یاریِ ה' نمی‌توان در آن پیروز شد.

שיש בכח נפשו לעורר את האהבה עד שתחפץ להתפשט מلبושי' [מלבושיה / מלבושים] לפי שבאמת אינה דבר נפרד כו' רק היחוד הוא מבחי' יחו"ת [יחודא תתאה] כו'

زیرا در توان نفیس اوست که عشق را برانگیزد تا آنجا که بخواهد از پوشش‌هایش بیرون آید؛ چراکه در حقیقت، چیزی جداگانه نیست، و غیره؛ تنها، این یگانگی از مرتبه یگانگی فروتر است، و غیره.

با این همه، نفس توان آن را دارد که عشق را چنان برانگیزد که بخواهد پوشش‌هایش را از خود بزداید؛ زیرا در حقیقت از ה' جدا نیست، و یگانگی‌اش صرفاً از نوع فروتر است.

(ועמ"ש ע"פ שיר השירים בענין ב' בחי' כלה משם יובן מ"ש כאן ועיין עוד מ"ש ע"פ צאנה וראנה⁹⁵ בענין שאו ידיכם כו') וע"ז התפלל דהע"ה [דוד המלך עליו השלום] יחד לבבי.⁹⁶

(و بنگريد به آنچه درباره «Shir HaShirim» (سیر السیریم) در باب دو مرتبه «کله» (kallah, عروس) توضیح داده شده است؛ از آنجا آنچه در اینجا گفته شده فهمیده می‌شود. همچنین بنگريد به آنچه درباره «Tze'enah u're'enah» (צאנה وראנה) در باب «دست‌هایتان را برافرازید»، و غیره، توضیح داده شده است.) و داوود (دוד) پادشاه، علیه‌السلام، برای همین دعا کرد: «دلم را یگانه ساز.»

آلتر ربه به گفتارها (مزامרים) دیگری در لکوتی تורה درباره غزل غزلها ارجاع می‌دهد. داوود پادشاه برای یگانگی دو بُعد دل دعا کرد: «دلم را یگانه ساز.»

כי אע"פ [אף על פי] שהם שני לבבות מדת יום ומדת לילה אינן נפרדים בעצמותן ח"ו [חס ושלום] רק מדת הלילה היא בחי' גילוי לעצמיות המדה

زیرا هرچند آنها دو دل اند، کیفیت روز و کیفیت شب، در ذات خود از یکدیگر جدا نیستند، حاشا؛ بلکه کیفیت شب مرتبه ظهور ذات صفت است،

این دو «دل»، روز و شب، در ذات از یکدیگر جدا نیستند. «شب» شیوه‌ای است که عشق ذاتی «روز» از آن راه آشکار می‌شود.

שהיא מדת יום כדי שתבא בבחי' גילוי בפו"מ [בפועל ממש] מהעלם ומצפוני בינת הלב לידי גילוי הלב בפו"מ [בפועל ממש] שיהא הלב כלי ומשכן להשראת אהבה זו.⁹⁷

که همان کیفیت روز است، تا از نهان و ژرفاهای پنهان فهم دل به ظهور بالفعل درآید، و از آنجا به ظهور بالفعل دل برسد؛ تا دل ظرف و جایگاه سکونت این عشق شود.

«شب» آن عشق را از ژرفاهای نهان فهم دل به احساس بالفعل و تجربه‌شده می‌آورد، تا دل جسمانی ظرف و جایگاه سکونت آن شود.

28 וכן אהבה עליונה הבאה מלמעלה מן השתלשלות בחי' אהבה בתענוגים⁹⁸ מבחי' יחודא עילאה תהיה בגילוי הנפש באהבת הלב המלובשת בגוף ונפש הבהמית

همچنین عشق برتری که از فراز زنجیره نزول عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) می‌آید، یعنی مرتبه عشق در لذتها، از مرتبه یگانگی برتر (יחודא עילאה, yichuda ila'ah)، باید در نفس آشکار شود؛ در عشق قلبی‌ای که در بدن و نفس حیوانی پوشیده است،

همچنین عالی‌ترین عشق، یعنی «عشق در لذتها»، که از فراز زنجیره عوالم و از یگانگی برتر می‌آید - جایی که جهان در برابر ه' هیچ به‌شمار می‌آید - باید در عشق قلبی، آن‌گاه که در بدن و نفس حیوانی پوشیده است، آشکار شود.

שהיא האהבה מיחודא תתאה ואין גילוי המדה דבר נפרד מעצמיות המדה רק והתקין לו ממנו⁹⁹ כו'.

که عشقِ برخاسته از یگانگی فروتر (יחודא תתאה, yichuda tata'ah) است؛ و آشکارشدنِ صفت، چیزی جدا از ذاتِ همان صفت نیست، بلکه: «و از خودِ او برایش آماده ساخت» و غیره.

آن عشقِ قلبی، عشقِ یگانگی فروتر است. عاطفه آشکارشده از ذاتِ خود جدا نیست؛ چنانکه در برکتِ عروسی آمده است: از خودِ او برایش ساخته شده است.

אלא שא"א שתבא בחי' אהבה עליונה לידי גלוי רק ע"י מדת לילה וחשך

اما مرتبهٔ عشقِ برتر نمی‌تواند آشکار شود، مگر از راهِ صفتِ شب و تاریکی.

اما عشقِ برتر تنها از راهِ «شب و تاریکی» می‌تواند آشکار شود.

שהוא צמצום האור והתלבשותו בירידתו מדרגה אחר מדרגה עד שקנה שם לעצמו מדת לילה ויחוד¹⁰⁰ כו'.

[ויחודא תתאה] **ونראה כאלו הוא דבר נפרד לכן התפלל יחד לבבי¹⁰⁰ כו'.**

این همان انقباض (צמצום, tzimtzum) نور و پوشیده‌شدنِ آن در نزولش، مرتبه پس از مرتبه، است؛ تا آن‌که نامِ «صفتِ شب» و «یگانگی فروتر» را برای خود یافت و چنان می‌نماید که چیزی جداگانه است. ازاین‌رو او دعا کرد: «دلم را یگانه ساز» و غیره.

«شب» انقباضِ نور است، آن‌گاه که گام‌به‌گام فرود می‌آید، تا آن‌جا که «شب» و «یگانگی فروتر» نامیده می‌شود و جداگانه به نظر می‌رسد. از همین رو داوود (دود) دعا کرد: «دلم را یگانه ساز.»

29 והנה בגילוי המדות מאחר שנרא' כאלו הוא נפרד ויש שם התלבשות הגוף ונפש הבהמית שמנוגה

המעלימים ומסתירים כו' לכך יש אחיזה לקליפות וס"א [וסטרא אחרא] להתאחז ולینק מעיקר הקדושה

ח"ו [חס ושלום]

اکنون، در ظهورِ صفات، از آنجا که چنین می‌نماید که گویی جداست، و در آن صفات در بدن و نفیس حیوانی برخاسته از قلمرو درخشش (נוגה, nogah) پوشیده می‌شوند – بدن و نفیسی که پرده می‌افکنند و پنهان می‌سازند، و غیره – ازاین‌رو پوسته‌ها (קליפות, kelipos) و سويِ دیگر (סטרא אחרא, sitra achra) دستاویزی دارند تا چنگ زنند و از اصلِ قدوسیت نیرو بگیرند، حاشا و کلا.

عواطفِ آشکار جداگانه به نظر می‌رسند و در بدن و نفیس حیوانی پوشیده‌اند؛ این دو **ה'** را می‌پوشانند و پنهان می‌سازند، ازاین‌رو پوسته‌ها می‌توانند به آنها چنگ زنند و از هستهٔ قدوسیت نیرو بگیرند.

ולזאת צ"ל המשכת החותם דהיינו להיות המשכה וברכה עליונה להפריד הקליפות ושלא תהיינה גילוי המדות כי אם ליחודו ג"כ וכמ"ש יחד לבבי.¹⁰¹

و از این رو مهر را فرود آورد؛ یعنی امتداد و برکتی برتر فرود آید تا پوسته‌ها را جدا سازد و ظهور صفات نیز تنها برای یگانگی او باشد، چنان‌که نوشته شده است: «دل مرا یگانه ساز.»

پس در اینجا نیز به «مهر» نیاز است: برکتی که از بالا فرود می‌آید و پوسته‌ها را دور نگه می‌دارد، تا حتی عواطف آشکار نیز تنها در خدمت یگانگی ه' باشند: «دل مرا یگانه ساز.»

30 וחתי"ם אותיות תחו"ם כלומר עד פה תבא ולא תוסיף¹⁰² **שלא תהיה תוספת חיות יותר משיעור המוגבל כו'**

و مُهر (חותם, chosam) از همان حروفِ مرز (תחום, techum) ساخته شده است؛ یعنی: «تا اینجا بیا و دیگر فراتر نرو»؛ تا نیروی حیات از اندازهٔ محدود فراتر نرود، و جز اینها،

واژهٔ chosam به معنای «مُهر» از همان حروفِ techum به معنای «مرز» ساخته شده است. مُهر حدی معین می‌کند، مانند «تا اینجا بیا و دیگر فراتر نرو»: نیروی حیات نباید از اندازهٔ محدودش فراتر رود.

דהיינו שלא יוסיף האדם תת כחו וכל יגיעתו לנפשו הבהמית רק כמ"ש יגיע כפיך¹⁰³ **כו' וכמ"ש במ"א.**
یعنی انسان نیروی خود و تمام کوشش خویش را به نفس حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) نیفزاید، بلکه تنها چنان‌که نوشته شده است: «رنج دست‌هایت» و جز اینها؛ و چنان‌که در جای دیگری شرح داده شده است.

در عمل، انسان نباید بیش از اندازهٔ لازم نیرو و کوشش خود را صرف **نפש הבהמית** کند: «رنج دست‌هایت»؛ یعنی فقط دست‌ها، نه تمام دل و اندیشهٔ آدمی.

ובזה מעורר למעלה באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] **שלא יומשך להם אלא מותרی שפע שערות וצפרנים כו'**
וכמאן דשדי בתר כתפוי¹⁰⁴ **כו'**

و بدین وسیله، از بالا، از راه برانگیختگی از پایین (אתערותא دלתתא, isarus dilesata)، برمی‌انگیزد که تنها مازاد فیض – موها و ناخن‌ها و مانند آن – به آنان کشیده شود، و «مانند کسی که [آن را] از روی شانه‌اش می‌اندازد» و جز اینها،

با محدود کردن خود در پایین، او در بالا نیز حدی پدید می‌آورد: پوسته‌ها (קליפות, kelipos) فقط «مازاد» را دریافت می‌کنند؛ مانند مو و ناخن، «چون چیزی را از روی شانه‌اش می‌اندازد.»

שאינו נותן מרצונו הטוב דרך אהבה וחובה רק כמ"ש ואת עשו שנאתי¹⁰⁵ וכ"ז [וכל זה] באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] תליא מלתא. והכח לאתעדל"ת [لاتערותא דלתתא] זו שיהא תלוי בזה אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] הוא מבחי' חותם הנ"ל:

و آن را از سر میل خویش و از راه عشق و محبت نمی‌بخشد، بلکه تنها چنان‌که نوشته شده است: «و از عیسو نفرت داشتم.» و همه اینها به **אתערותא דלתתא** بستگی دارد. نیروی این برانگیختگی – که برانگیختگی از بالا (**אתערותא דלעילא**, isarusa dileila) به آن وابسته باشد – از مرتبه مهری است که پیش‌تر توضیح داده شد.

این بخشش بی‌میل و بدون عشق است؛ همان‌گونه که به دشمن می‌بخشد (تصویری که **תניא** (תניא) به کار می‌گیرد): «و از عیسو نفرت داشتم.» تمام اینها به برانگیختگی شخص از پایین بستگی دارد، و نیرویی که به این برانگیختگی امکان می‌دهد پاسخی از بالا برانگیزد، از «مهر» می‌آید.

در کار بندگی

توراه را به‌عنوان کلام ה' مطالعه کنید، نه برای بزرگ‌نمایی خود: یک یادگیری واحد، بنا بر نیت شخص، داروی زندگی یا داروی مرگ می‌شود. در دعا، عشق درونی نفیس الهی (**נפש האלקית**, Nefesh Elohis) را به احساسات ملموس قلب بکشید («قلبم را یگانه ساز»); و برای آنچه به نفیس حیوانی (**נפש הבהמית**, Nefesh HaBahamis) می‌دهید حدی بگذارید و نیازهای مادی را فقط با «رنج دست‌های» برآورده کنید، تا نیروهای شر تنها مازاد ناچیز را دریافت کنند.

پرسش‌هایی برای گفت‌وگو

1. چرا در دوران معبد نخست به برکت نیاز نبود، و بنا بر این **מעמר** واژه «باروخ» چه می‌کند؟
2. تمثیل دانه و جنین چگونه تفاوت عالم پنهان و عالم آشکار را توضیح می‌دهد، و «زائدات» از کجا پدید می‌آیند؟
3. چرا برکت بلند به «مهر» نیاز دارد، و این مهر چه شباهتی به مهر نامه دارد؟
4. توراه مکتوب و شفاهی از چه جهت همچون آدم و حوّا هستند، و تعبیر «از خود او» درباره عالم آشکار چه می‌آموزد؟
5. ایده‌های مهر و حدّ (chosam/techum) چگونه در مطالعه توراه و عشق به ה' در دعا کاربرد می‌یابند؟

יادداشت‌ها

5 דמזליה חזי

תלמוד می‌گوید حتی وقتی انسان نمی‌بیند، «مزال او (مزال، mazal؛ ریشه روحاني او در بالا) می‌بیند؛ ریشه روح در بالا آنچه را که شخص پایین نمی‌بیند، ادراک می‌کند.

Megillah 3a:13-14 מגילה ג' א:י"ג-י"ד

וכי מאחר דלא חזו, מאי טעמא איבעיתו? אף על גב דאינהו לא חזו, מלליהו חזו. אמר רבינא: שמע מינה: האי מאן דמיעית, אף על גב דאינהו לא חזו, מלליה חזו. מאי תקנתיה? ליקרי קריאת שמע. ואי קאים במקום הטנופת — ליגשון מדוקתיה ארבע גרמידי. ואי לא — לימא הכי: "עניא דבר טכיה שמינא מינאי".

But if they did not see, why were they frightened? Although they themselves did not see, their star saw. Ravina said: We learn from this that if a man is seized with fright though he sees nothing, [the reason is that] his star sees. What is his remedy? He should recite the Shema. If he is in a place which is foul, he should move away from it four cubits. If he cannot do this, he should say this formula: "The goat at the butcher's is fatter than I am

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Daf Shevui (CC0)

يادداشت كهوت

مگילה ג, א.

6 לית מחשבה תפיסא ביה

دعای Patach Eliyahu (פתח אליהو): «هیچ اندیشه‌ای به‌هیچ‌رو نمی‌تواند تو را دریابد؛ هر فراتر از عقل است، از این‌رو با ایمان می‌توان به او رسید.

Tikkunei Zohar 17a:10-12 תקוני הזהר י"ז א:י"ז-י"ב

אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין. לית מחשבה תפיסא בך כלל. אנת הוא דאפיקת עשר תקונין. וקרינן לון עשר ספירן. לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין. ועלמין דאתגליין. ובהון אתכסיאת (נ"א אתכסייא) מבני נשא. ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון. ובגין דאנת מלגאו. כל מאן דאפריש חד מן חבריה מאלין עשר. אתחשיב ליה כאלו אפריש בך.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

7 והוא רם ונשא

ה' از زبان اشعيا می‌گوید: «چنین می‌گوید آن بلندمرتبه و رفیع که تا ابد ساکن است؛ او هم در بلندی‌ها و هم نزد فروتنان سکونت دارد. ماامر (maamar) از این عبارتها چنین برداشت می‌کند که ه' حتی فراتر از ریشه روح، یعنی مزال آن، رفعت دارد.

Isaiah 57:15 ישעיהו נ"ז:ט"ו

כי כה אמר רם ונשא שכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון ואת דבא וشفלירוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדבאים:

For thus saith the High and Lofty One That inhabiteth eternity, whose name is Holy: I dwell in the high and holy place, With him also that is of a contrite and humble spirit, To revive the spirit of the humble, And to revive the heart of the contrite ones.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

1 بند

1 להבין ענין הברכות

این یادداشت ابتدا به یادداشت‌های منبع خود ربه (חרבי) درباره این ما مر اشاره می‌کند که پیش‌تر در این مجلد چاپ شده است.

يادداشت كهوت

ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. המאמר עם הגהות נדפס באוה"ת בראשית כרך ג תקנא, א [מלקו"ת לג"פ] תקעג, א. באוה"ת סידור (תפלה) ע' רה נדפס ד"ה להבין שורש ענין הברכות דיוצר האדם (בכותרת מהר"י ריבלין "ביאור לד"ה להבין ענין הברכות שנדפס בת"א"). ראה המשך חייב אדם לברך תרל"ח בסה"מ תרל"ח ע' פז ואילך. והנחת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב שם ע' שפה ואילך. לכללות מאמר זה ראה ד"ה להבין ענין ברכת חתנים בסידור קלב, ג. ובמאמרי אדה"א דרושי חתונה כרך א ע' קסח שמיסוד על מאמר זה בשינוי הסדר. וראה שם במ"מ שמאמר זה הוא משנת תקס"ד.

2 בזמן בית ראשון לא היו מברכים

بحثی درباره اینکه چرا در دوران معبد اول برکتی وجود نداشت؛ یادداشت آن را همراه با سلسله‌مقاله پیوسته ربه ماهاراش ارجاع می‌دهد.

يادداشت كهوت

ראה באוה"ת בראשית כרך ג תקנא, ב, ובד"ה חייב אדם לברך תרל"ח פרק ד ואילך שעיקר הברכה הוא להמשיך מבחי' סוכ"ע המאיר בבניה בשם ה' דממכ"ע המאיר במל', והרי בבית ראשון ה' מאיר מעצמו בחי' אור הבינה. . אלא בבית שני שהוא בחי' מל', אשר אין בה אור הבינה. . אז דוקא תקנו הברכות לברך את השם. ובד"ה חייב הנ"ל ע' ח מוסיף "ומ"ש רבינו אדמו"ר נ"ע נמשך אחר דעת המקובלים שבית ראשון הוא בחי' בינה ולכן לא היו צריכים לברך. . ואפ"ל לפי פ' רבינו אדמו"ר נ"ע שמה שדוד תיקן מאה זהו לפי שראה ברוה"ק שבב"ש לא יאיר אור הבינה לכן תיקן מאה ברכות ודוחק" ע"ש.

3 מאמינים בני מאמינים

ה' به موسی (משה) می‌گوید که بنی‌اسرائیل «باورمندانی هستند، فرزندان باورمندان»؛ سرچشمه این اندیشه که ایمان در هر یهودی ذاتی است.

Shabbat 97a:4-5 שבת צ"ז א:ד-ה'

אמר ריש לקיש: החושד בקשרים — לוקה בגופו, דקתיב: "והן לא נאמינו לי וגו'", וגליא קמי קודשא בריך הוא דמהימני ישראל. אמר לוי: הן מאמינים בני מאמינים, ואתה אין סופך להאמין. הן מאמינים, דקתיב: "ויאמן העם". בני מאמינים — "והאמין בי". אתה אין סופך להאמין, שנאמר: "יען לא האמנתם בי וגו'". ממאי דלקה, דקתיב: "ויאמר ה' לו עוד הקא נא נדך בתיקף וגו'".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

يادداشت كهوت

שבת צז, א. שמו"ר פ' בשלח פכ"ג, ועוד. ראה אוה"ת פ' ראה ע' תשכת. לקמן קרא, א. ראה סה"מ תרל"ח ע' צא.

4 כי האמונה היא למעלה מן ההשגה והשכל

یادداشت‌های تسماخ تسدک درباره תניא, ایمان را فراتر از فهم می‌دانند.

يادداشت كهوت

ראה קיצורים והערות לתניא ע' קא. ובתניא ליקוט פירושים ומ"מ — חשיריק לפרק יח.

8 רם ונשא למעלה ממזליהו

רְבֵּה ראֵשָׁב בָּא נָפַל אֵין בִּחְשׁ מִי אִפְזִיד: «וּ דְר גַּי דִּיגֵר [תּוּשִׁיחַ דָּאֵד שְׁדֵּה אִסַּת] כֶּה נִירוֹי אֵימָן אֶז אֶנְרוּסַת כֶּה מְזָלִי אָנָן (מִזְלִיָּהוּ) מִי בִינְד.»

יִאֲדָאֲשֵׁת קֹהוּת

בסה"מ תער"ב ח"ג ע' א'ת מוסיף: ובמ"א דתוקף האמונה היא משום דמזליהו חזי.

בנד 2

9 להיות אצלם גילוי אמונה זו כאילו רואה

چنان‌که در یادداشت نقل شده، میتلر ربه این نکته را روشن می‌کند: در دورانی معبد نخست، اسرائیل به واسطهٔ ریشهٔ نور الهی‌ای که در سینا دریافت کرده بودند، در والاترین مرتبه بودند؛ بنابراین نیازی به برکت گفتن بر מצוות (mitzvos) نداشتند، زیرا خود **מצוה** (mitzvah) تجلی نور بی‌پایان را به درون ارواحشان می‌کشید.

יִאֲדָאֲשֵׁת קֹהוּת

במאמרי אדה"א דרושי חתונה ח"א ע' קפא מפרט "ובזמן בית המקדש ראשון היו כנס"י במעלה עליונה מצד שרש האור אלקי שקבלו במ"ת דוקא לא היו צריכים לברכת המצות כי ע"י המצוה עצמה נמשך גילוי אא"ס בנפשם".

בנד 3

10 להיות הוי"ה אלקינו

بحثی دربارهٔ «ה' אלקינו» که یادداشت به آن ارجاع می‌دهد.

יִאֲדָאֲשֵׁת קֹהוּת

ע' באוה"ת פ' עקב ע' תקע"ד.

11 ומשם יפרד

تورات دربارهٔ رودی می‌گوید که از عدن بیرون می‌رفت تا باغ را آبیاری کند: «و از آنجا منشعب شد و چهار سرشاخه گردید.» این گفتار (**ماامور**, maamar) این تقسیم را به فرشتگانی تفسیر می‌کند که به بُعد بیرونی (**חיצוניות**, chitzoniyyus) عوالم تعلق دارند و در چهار اردوگاه خود جای گرفته‌اند.

Genesis 2:10 برآشית ב'י'

וְהָרָה יֵצֵא מִעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת-הָגֶן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יִאֲדָאֲשֵׁת קֹהוּת

בראשית ב', י'.

12 הם ארבע מחנות השכינה

זוהר (זהר) (I, 26b), که یادداشت کِهוּת برای اشاره به چهار اردوگاه حضورِ الهی (**שכינה**, Shechinah) به آن ارجاع می‌دهد.

Zohar I, 26b זח"א כו, ב

יִאֲדָאֲשֵׁת קֹהוּת

ראה זח"א כו, ב.

13 וזש"א רז"ל

مقاله‌ای دربارهٔ برکات که در آن گفتهٔ حکیمان دربارهٔ پروازهای فرشتگان بررسی می‌شود.

יִאֲדָאֲשֵׁת קֹהוּת

ראה אוה"ת בראשית כרך ג תקנז, א ד"ה חייב אדם לברך פרק יא שם.

«میکائیل (میכאל) در یکی [پرواز]، جبرائیل (גבריאל) در دو، الیاهو (אליהו) در چهار»؛ اندازه‌گیری‌های تلمود برای عبور فرشتگان از جهان.

Berakhot 4b:26 ברכות ד' ב:כ"ו

תנא: מִיכָאֵל — בְּאַחַת, גְּבְרִיאֵל — בְּשְׁתַּיִם, אֱלִיָּהוּ — בְּאַרְבַּע, וּמִלְאָךְ הַמָּוֶת — בְּשִׁמְנֶה. וּבְשַׁעַת הַמַּגָּפָה, בְּאַחַת.

It has been taught : Michael flew in one flight, Gabriel in two, Elijah in four, and the Angel of Death in eight; but in the time of plague [the Angel of Death flies] in one

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

15 אינן תופסין מקום כלל נגדם

چنان‌که در یادداشت نقل شده، میتلر ربه (**آدمو"ר האמצעי**) از صعود نفوس صדיقین در خواب به باغ عدن زمینی—مکانی بسیار دوردست بر خط استوا—برای اثبات این مطلب بهره می‌گیرد: این فاصله حتی یک لحظه هم زمان نمی‌برد، زیرا با بیدارشدن، روح بی‌درنگ بازمی‌گردد.

יִאֲדָאֲשֵׁת קֹהוּת

במאמרי אדה"א דרושי חתונה כרך א ע' קפב מביא רא"י לזה "מעליות הנשמות דצדיקים בשנתם בג"ע הארץ שהוא בקו השוה מהלך רב ואין כאן שה"י גם כמעט רגע שהרי מיד כשנעזר תשוב רוחו אליו ג"כ בלא שה"י כלל וכלל".

16 ואליהו . . עם גופו שהיה תחלה גשמי ונהפך כו'

یادداشت این اثر قبلاّیی را منبع این مطلب می‌داند که بدنِ الیاهو از حالتِ جسمانی دگرگون شده بود.

יִאֲדָאֲשֵׁת קֹהוּת

פרדס שער היכלות. וראה בספר הלכותים ממאמרי הצ"צ ערך אליהו.

17 שאין מלך בלא עם

آلتر ربه (**آدمو"ר הזקן**) در آنجا توضیح می‌دهد که نام **אלקים** سپری برای نام **ה'** است و نور آن را می‌پوشاند تا موجودات جداگانه بتوانند وجود داشته باشند؛ «**אלקים**» به معنای فرمانروایی است، «زیرا هیچ پادشاهی بدون قوم نیست»، و این همان **שכינה** است که در آفرینش سکونت دارد.

יִאֲדָאֲשֵׁת קֹהוּת

נסמן לעיל ה, א.

بند 4

18 אשר מלשון דהא

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

יִאֲדָאֲשֵׁת קֹהוּת

ראה שפתי חכמים בהעלותך יא, יב.

19 אשר מלשון דהא

Siftei Chakhamim (**שפתי חכמים**) یادآور می‌شود که واژه‌ای می‌تواند به معنای «**דהא**» («زیرا»، «چون») به کار رود؛ یادداشت Kehot به آن استناد می‌کند تا «**اשר**» (asher) را به‌گونه‌ای بخواند که علت را بیان می‌کند.

Siftei Chakhamim, Numbers 11:12 שפתי חכמים, במדבר

י"א:י"ב

שאתה אומר אלי. ובא עתיד במקום בינוני. אבל לא עתיד כמשמעו דאם כמשמעו מאין ידע זה. ומלת כי משמש הכא לשון דהא שהוא לי אשר: שיהיו סוקלים. ר"ל שתהיו סובלים מהם: לשאתם בחקי. דקשה לרש"י דקרא הכי משמע כאשר ישא האומן את היונק על האדמה, וכי

אומן נושא את היוגן על האדמה אשר נשבע, ומתריך דעל האדמה וגוי קאי אשאהו בחיקך:

That You say to me. The future tense is used in place of the present tense. But its meaning is not in the future tense as is implied, because if so, how did he know this. The word which has (that" in Aramaic) דהא here is used in the sense of the sense of אשר (that). Meaning that. (that). Rashi is answering the question: The verse implies "as a nurse carries an infant to the

Sifsei Chachomim Chumash, Metsudah Publications, 2009 (CC-BY) • Sifsei Chachomim Chumash, Metsudah Publications, 2009 (CC-BY)

20 וצונו מלשון צוותא והתקשרות

در آن جا، سفرهای اسرائیل در بیابان با برکت بر فرامین مقایسه شده است: همان گونه که هر سفر آغاز حرکت و اردوگاهی داشت، هر فرمان نیز دربرگیرنده عروج و فرودآوردن نور بی پایان است؛ و برکت همین کار را انجام می دهد.

یادداشت كهوت

ראה לקו"ת מסעי צב, ג.

21 יש לנו כח להמשיך גילוי אור א"ס ב"ה בברכה זו

چنان که در یادداشت نقل شده است، رבי مهاراش می افزاید که این فرودآوردن از عالم پنهان به عالم آشکار است، تا ظهور ایمان فرود آورده شود، «گویی آدم واقعاً می بیند».

یادداشت كهوت

בד"ה חייב אדם לברך תרל"ח סעיף ב מוסיף כ"ק מהר"ש: והמשכה זו היא מעלמא דאתכסי בבחי' עלמא דאתגלייא שיהי' נמשך גילוי האמונה זו להיות ברוך ונמשך גילוי אוא"ס ב"ה כאילו רואה ממש כו'.

5 بند

22 והנה אמרו בירושלמי

רבי מאהراش این قاعده تلمود اورشليمی را درباره برکت های کوتاه و بلند بررسی می کند.

یادداشت كهوت

ראה בד"ה חייב אדם לברך תרל"ח פרק יח. בלקו"ת תזריע כב, ד. ראה יט, ב — מציין לכאן.

23 מטבע קצר פותח בברוך ואינו חותם בברוך ומטבע ארוך פותח

בברוך וחותם בברוך

قاعدة تلمود اورشليمی (تلمود يروشليمي) درباره صورت های کوتاه و بلند برکات (در متن به صورت فصل 1, 8 halachah ارجاع داده شده است؛ این جایگاه آن در Sefaria است).

Jerusalem Talmud Berachot 1:5 تلمود يروشليمي بרכות א'ה'

24 מהו לשון חותם

گفتارهای مربوط به عروسی در Siddur نیز اصطلاح «مُهر» (חותم, chossem) را توضیح می دهند.

یادداشت كهوت

ע' בסידור בדروשים לחתונה בד"ה להבין שרש הדברים. בענין מטבע קצר — ראה באוה"ת נ"ך שופטים ע' יד שמציין לכאן.

25 رودی که از عدن بیرون می آید و «از آنجا جدا شد و به چهار شاخه تقسیم گردید»؛ در اینجا مراد عالم آشکار است، جایی که جریان واحد به چهار

اردوگاؤ حضورِ الہی (شכינה, Shechinah) در عوالم فرودین تقسیم می شود.

Genesis 2:10 בראשית ב'י'

וְנָהָר יָצָא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת־הָעֵדֶן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבַּעַת רָאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

26 שו"ה והפסולת כו' ולא מעיקר . . באמת אינה

نسخه دست نویس کوتاه تر می خواند: «و جز این، زیرا در حقیقت چنین نیست»، بی آنکه عبارت های میانی درباره اینکه آن ها از اصل قدوسیت تغذیه نمی کنند آمده باشد.

یادداشت كهوت

בבזר 414: כו' כי באמת אינה.

27 לובן שממנו עצמות

پدر «سفیدی» را می بخشد که استخوان ها، رگ ها و ناخن ها از آن شکل می گیرند؛ این تصویر برای عالم نهانی به کار می رود که همه چیز را در حالت بالقوه دربر دارد.

Niddah 31a:9 גדה ל"א א:ט'

תנו רבנן: שלשה שותפין יש באדם — הקדוש ברוך הוא, ואביו, ואמו. אביו מזריע הולכו, שממנו עצמות, וגידים, וצפרנים, ומוח שב ראשו, ולובן שבעינו. אמו מזרעת אודם, שממנו עור, וקשר, ושערות, ושחזור שבעינו. והקדוש ברוך הוא נותן בו רוח, ונשמה, וקלסתר פנים, וראיית העין, ושמיעת האוזן, ודבור פה, והלוח רגלים, ובינה, והשכל.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت كهوت

גדה לא, א.

28

موشه به اسرائیل می گوید که شگفتی های خروج از مصر و سینا به آنان نشان داده شد «تا بدانند که نام چهارحرفی (ה', Havayah) همان نام اלקים (אלקים, Elokim) است و جز او هیچ چیز دیگری نیست» (همین عبارت در آیه ۲۹ نیز تکرار می شود). این مامار به آن استناد می کند تا نشان دهد که عالم آشکار، که از طریق نام اלקים اداره می شود، با ה' یکی است.

Deuteronomy 4 دברים ד'

6 بند

29 אזי דוחה ממנו מותרות שערות וצפרניים

تسمح تسدک در آنجا این نکته را درباره مو و ناخن بهمنزله زوائد نقل می کند.

یادداشت كهوت

מובא בבאוה"ת להצ"צ כרך ב ע' תתקח.

30 והנה כמו במשל הולד . . שזהו סימן גידול הולד

تسمح تسدک این تمثيل چنین را در آنجا نقل می کند.

یادداشت كهوت

מובא באוה"ת ויקרא כרך א ע' קכז.

31 هارون (אהרן) درخواست می کند که مریم (מרים) «مانند مرده زادی نباشد که از رحم مادرش بیرون می آید» و نیمی از گوشتش خورده شده است؛ واژه هایی که این گفتار (مאמר, maamar) برای نوزاد به کار می برد، پژواک این آیه است.

Numbers 12:12 במדבר י"ב:י"ב

אֶל־נָא תְהִי כַּמֶּת אֲשֶׁר בָּצַאתוּ מִרְחֹם אִמּוֹ וַיֵּאכֶל חֲצִי בָשָׂרוֹ:

Let her not, I pray, be as one dead, of whom the flesh is half
'consumed when he cometh out of his mother's womb
Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

32 ושם הביון עזו

حقوق (חבוק), پیامبر، در دعای خود درخشش ه، پرتوهای را که از دست او بیرون می‌آیند، توصیف می‌کند: «و آنجا نهانگاه نیروی اوست.» این **مאמר** این سخنان را بر عالم پنهان تطبیق می‌دهد؛ جایی که همه چیز پوشیده و یگانه است.

Habakkuk 3:4 חבוק ג:ד

וְנִגַּה כְּאוֹר תִּהְיֶה קִרְנֵים מִיָּדוֹ לוֹ וְשֵׁם חֲבִיוֹן עֲזָה:

And a brightness appeareth as the light; rays hath He at His side; and there is the hiding of His power

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

חבוק ג, ד.

33 ואין שטן ופ"ר

سليمان (שלמה) به حورام (حیرم) می‌گوید که ه' از هر سو به او آسودگی داده است: «هیچ دشمنی و هیچ پیشامد بدی نیست.» این **مאמר** آن را بر عالم پنهان تطبیق می‌دهد؛ جایی که شر هیچ تسلطی ندارد.

I Kings 5:18 מלכים א ה:י"ח

וְעַתָּה הִנֵּיתִי ה' אֱלֹהֵי לִי מִסָּבִיב אֵין שָׁטָן וְאֵין פְּגַע רָע:

But now the L-RD my G-d hath given me rest on every side; there is neither adversary, nor evil occurrence

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 7

34 והנה מטבע קצר رومو לעלמא דאתכסיא

بنا بر یادداشت، **اور התורה** در آنجا عبارت کوتاه را به شیوه‌ای دیگر توضیح می‌دهد.

یادداشت کھوت

ע' באוה"ת דרושים לר"ה ע' א'ש שמפרש בענין אחר ע"ש. ובד"ה בראשית ברא תרע"ה ע' נ. בביאור"ז לצ"צ כרך ב ע' תשסו מעתיק מתי' "והנה מטבע קצר . . בהתחלוקת רבות ועצומות" ומפרש שזהו כלל ופרט.

بند 8

35 בל תמוט עולם ועד

سراینده مزامیر ه' را می‌ستاید؛ او که «زمین را بر پایه‌هایش بنیاد نهاد تا ابدالآباد نلرزد». این **مאמר** (maamar) این سخنان را بر عالم پنهان تطبیق می‌کند: هر آنچه به آنجا فرود آورده می‌شود، استوار می‌ماند، زیرا شر در آنجا تسلطی ندارد.

Psalms 104:5 תהילים ק"ד:ה

יָסַד-אֶרֶץ עַל-מְכוּנֶיהָ בְּלִית־מוֹט עוֹלָם וָעֶד:

Who didst establish the earth upon its foundations, that it should not be moved for ever and ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 9

36 שמשם יפרד

رودی که «از آنجا منشعب شد»؛ عالم آشکار جزئیات، جایی که شر می‌تواند

در آن جای پا پیدا کند.

Genesis 2:10 בראשית ב:י

וְנָהָר יֵצֵא מִעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת-הָגֶן וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבַּעַת רָאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 10

37 ואת עשו שנאתי

آیه ادامه می‌دهد: «و عیسو را دشمن داشتم»: آنچه عیسو مظهر آن است، یعنی پوسته (קליפה, kelipah)، از نور کنار گذاشته می‌شود.

Malachi 1:3 מלאכי א:ג

וְאֶת-עֵשָׂו שְׂנֵאתִי וְאֶשִׁים אֶת-הָרִירוֹ שְׂמָמָה וְאֶת-נִחְלָתוֹ לְתִנּוֹת מִדְבָּר:

But Esau I hated, And made his mountains a desolation, And gave his heritage to the jackals of the wilderness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

سرودی از سرودهای صعود به مسافر اطمینان می‌دهد: «نام چهارحرفی (ה, Havayah) نگهبان توست، ه' در سمت راست سایه توست.» این **مאמר** آن را در باپ نوری فراگیر می‌آورد که از بالا نگهبانی می‌کند، چنان‌که مَهر نیز چنین می‌کند.

Psalms 121 תהילים קכ"א

שִׁיר לַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר עֲיָנִי אֱלֹהֵהֶרִים מֵאֵין יְבֵא עֲזָרִי: עֲזָרִי מֵעַם ה' עֲשֵׂה שְׂמִיךְ וְאֶרֶץ: אֱלֹהֵינוּ לְמוֹט רָגְלֵךְ אֱלֹהֵינוּ שְׂמָרְךָ: הִנֵּה לֹא-יָנוּם וְלֹא יִישָׁן שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: ה' שְׂמָרְךָ ה' צִלֶּךָ עַל-יָדֶיךָ יִמְנָךְ: יוֹמָם הַשֶּׁמֶשׁ לֹא יִכְבֶּה וְיָרֵחַ בַּלַּיְלָה: ה' יִשְׂמָרְךָ מִכָּל-רָע יִשְׁמַר אֶת-נַפְשְׁךָ: ה' יִשְׁמָר-צִאתְךָ וּבֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד-עוֹלָם:

A Song of Ascents. I will lift up mine eyes unto the mountains: From whence shall my help come? My help cometh from the L-RD, Who made heaven and earth. He will not suffer thy foot to be moved; He that keepeth thee will not slumber. Behold, He that keepeth Israel Doth neither slumber nor sleep. The L-RD is thy keeper; The L-RD is thy shade upon thy right hand. The sun shall not smite thee by day, Nor the ... moon by night. The L-RD shall keep thee from all

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

پسران قورح (קרח) می‌سرایند که ه' «میراث ما را برای ما برمی‌گزیند، فخر یعقوب را که دوستش داشت»؛ محبت ه' در برگزیدن، چنان‌که در مَهر برکت آمده است: «آن‌که قوم خود، اسرائیل، را با محبت برمی‌گزیند.»

Psalms 47:5 תהילים מ"ז:ה

יִבְחַר-לָנוּ אֶת-נִחְלָתֵנוּ אֶת-גְּאוֹן יַעֲקֹב אֲשֶׁר-אָהָב סֵלָה:

He chooseth our inheritance for us, the pride of Jacob whom He loveth. Selah

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ה' به موسی (משה) دربارهٔ روز کفاره (יום כיפור, Yom Kippur) می‌گوید: «در این روز او برای شما کفاره خواهد کرد تا شما را پاک سازد؛ از همهٔ گناهانتان، در پیشگاه ه' پاک خواهید شد.» روشن است که «در پیشگاه ه'» یعنی در حضور ه'؛ اما این **مאמר** آن را «بالتر از ه'»

40

می‌خواند: پالایشی از مرتبه‌ای بالاتر از نام، که در نماز پایانی (نعילה، Ne'ilah) به آن دست می‌یابند.

Leviticus 16 ויקרא ט"ז

41 ה' از طریق ملاکی (ملاכי) به اسرائیل می‌گوید: «من شما را دوست داشته‌ام... مگر عیسو (عشو) برادر یعقوب (יעקב) نبود؟ و یعقوب را دوست داشتم.» مهر، نور را به سوی قداست، به سوی یعقوب، هدایت می‌کند.

Malachi 1:2 ملاכי א':ב'

אהבתי אתכם אמר ה' ואמרתם במה אהבתנו הלא אח עשו ליעקב נאם ה' ואהב את יעקב:

I have loved you, saith the L-RD. Yet ye say: 'Wherein hast Thou loved us?' Was not Esau Jacob's brother? Saith the L-RD; Yet I loved Jacob

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 11

42 ב' ברכות ראשונות של נשואין שהם יוצר האדם ואשר יצר את

האדם

ارجاعات Kehot برای این کلمات (یادداشتش در پایین آمده است).

یادداشت كهوت

ראה רש"י כתובות

43 تلمود متن برکات عروسی را می‌آورد، از جمله «آفریننده انسان» (יוצר האדם، Yotzer ha'adam) و «آن‌که آفرید» (אשר יצר، Asher yatzar). و درباره این بحث می‌کند که آیا انسان یکبار آفریده شد یا دو بار.

Ketubot 8a:3-4 כתובות ח' א':ג-ד'

ו"אשר יצר את האדם בצלמו، בצלם דמות תבניתו، והתקין לו ממנו בגין עדי עד. ברוך אתה ה', יוצר האדם". "שוש תשיש ותגל העקרה، בקבוץ בניה לתוכה בשמחה. ברוך אתה ה', משמח ציון בבניה".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

44 והשניה פותחת בברוך וחותרמת בברוך

לקוטי תורה به این מאמר ارجاع می‌دهد («فهم مضمون برکتها»؛ להבין ענין הברכות، Lehaven inyan haberachos): برکت پایانی، که متناظر با حوا و همان فرمانروایی (מלכות، Malchus) است، به این دلیل با «مبارک است» ختم می‌شود که فرمانروایی به عوالمی فرو می‌آید که پوسته‌ها (קליפות، kelipos) در آن‌ها هستند؛ حال آن‌که برکت نخست، که متناظر با آدم و همان صفات عاطفی (ז"א / זעיר אנפין، Z'eir Anpin) است، نیازی به ختم ندارد.

یادداشت كهوت

בלקו"ת رאה לא، א מציין לכאן: גבי ברכה אחרונה שכנגד חוה שהיא המליחותם בברוך מה"ט، משא"כ בברכה ראשונה שכנגד אדם שהוא ז"א א"צ לחתום.

45 שבי' ציירות הללו כנגד שתי יצירות שהי' באדה"ר

راشی توضیح می‌دهد که «آفریننده انسان» (יוצר האדם، Yotzer ha'adam) برای نخستین آفرینش آدم (אדם) برقرار شد؛ او این موضوع را در چارچوب دیدگاهی بررسی می‌کند که بر اساس آن دو آفرینش رخ داده است. یادداشت Kehot (קה"ת) در اینجا به راشی ارجاع می‌دهد.

Rashi on Ketubot 8a רש"י על כתובות ח' א

46 תחלה נברא האדם לבדו בדו פרצופין ואח"כ נסר הקב"ה את חוה

ربی یرمیا بن العازار (یرמיה בן אלעזר): ה' آدم (אדם) را با دو چهره (دو

פרצופין, du partzufin) آفرید؛ حوا (חוה) بعدها از او جدا شد.

Berakhot 61a:14 ברכות ס"א א':י"ד

בשלמא למאן דאמר פרצוף, היינו דכתיב "זכר ונקבה בראם", אלא למאן דאמר זנב, מאי "זכר ונקבה בראם"? קדרי אבהו, דרבי אבהו רמי: כתיב: "זכר ונקבה בראם", וכתיב "כי בצלם אלקים עשה את האדם"! הא כיצד? — בתחלה עלה במחשבה לבראת שנים, ולבסוף לא נברא אלא אחד.

It is quite right according to him who says that it was a face ; that is what is written, "Male and female created He them" (Gen. 5:2). But according to him who said it was a tail, what means "Male and female created He them"? It is [to be explained] according to R. Abbahu who asked : It is written "Male and female created He them," and it is written, "For in the image of G-d made He man" (ibid. ix. 6). How is this? At ... first He planned

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

47 ר"ע ה' דורש על כל קוץ וקוץ תלי תלים של הלכות

ה' به موسی (משה) می‌گوید که ربی عقیوا (رבי عقیبا) درباره هر تاج حروف، انبوهی بر انبوهی از احکام را استنباط خواهد کرد؛ تورات مکتوب، تورات شفاهی را به‌صورتی نهفته در خود دارد.

Menachot 29b:3-4 מנחות כ"ט ב':ג-ד'

אמר רב יהודה אמר רב בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות אמר לפניו רבש"ע מי מעכב על ידך אמר לו אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות ועקיבא בן יוסף שמו שעתידי לדרוש על כל קוץ וקוץ תילין תילין של הלכות אמר לפניו רבש"ע הראהו לי אמר לו חזור לאחרך הלך וישב בסוף שמונה שורות ולא היה יודע מה הן אומרים תשש כחו כיון שהגיע לדבר אחד אמרו לו תלמידיו רבי מנין לך אמר להן הלכה למשה מסיני נתישבה דעתו

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

بند 12

48 סתם ספרי כו' וכולהו אליבא דר"ע

מישנא (משנה)، توسفتא (תוספתא)، سیفرا (ספרא) و سیفרי (ספרי) بی‌نام، همگی «از ربی عقیوا (رבי عقیبا) پیروی می‌کنند»؛ پس ربی عقیوا سرچشمه تورات شفاهی است.

Sanhedrin 86a:3-4 סנהדרין פ"ו א':ג-ד'

לא סלקא דעתך, דאמר רבי יוחנן: סתם מתניתין — רבי מאיר, סתם תוספתא — רבי תנחומי, סתם ספרא — רבי יהודה, סתם ספרי — רבי שמעון, וכולהו אליבא דרבי עקיבא. הגונב בנו — מאי טעמא דרבנן?

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت كهوت

סנהדרין פ"ו, א.

49 חו"ה בגימטריא המילוי של הוי'

آنجا، با استناد به זהר HaRakia، آلتز ربه (ادمو"ר הזקן) توضیح می‌دهد که «آدم» برابر با ۴۵ است؛ یعنی نام چهارحرفی با صورت پُرنوشتش. صورت پُرنوشت با ارزش ۱۹، برابر با حواست؛ حوا همان فرمانروایی، یعنی نام ב"ח، است. او خواننده را برای بحث حوا به این دأمر ارجاع می‌دهد.

یادداشت كهوت

ראה לקו"ת ויקרא ג', ד בשם זהר הרקיע מציין שם לכאן ע"ש. ובאוה"ת تولדות קמב, א.

50 ויגד וחוי

گریخته‌ای آمد و به ابرام (آبرم) «خبر داد» (ויגד, vayaged) که لوט (لوت) به اسارت گرفته شده است. ترجمه اونکلوس (ترجمه اونکلوس), vayaged را به صورت «وحو» (vachavi) می‌آورد؛ بنابراین ریشه حوا (חווה, Chavah) به معنای خبر دادن و آشکار کردن است.

Genesis 14:13 برآشית י"ד:י"ג

ויבא הפליט ויגד לאברם העברי והוא שכן באלני מקרא האמרי אחי
אשכול ואחי ענר והם בעלי ברית-אברם:

And there came one that had escaped, and told Abram the Hebrew—now he dwelt by the terebinths of Mamre the Amorite, brother of Eshcol, and brother of Aner; and these were confederate with Abram

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

برآشית יד, יג.

51 ויקרא האדם שם אשתו חוה

پس از گناه، آدم (آدم) همسرش را حوا (חווה, Chavah) می‌نامد، «زیرا او مادر همه زندگان بود». اما amar می‌پرسد چرا نام او حوا است و نه حایا (حیه, Chayah), و حوا را به معنای «آشکارسازی» می‌خواند.

Genesis 3:20 برآشית ג:כ

ויקרא האדם שם אשתו חוה כי הוא היתה אם כל-חי:

And the man called his wife's name Eve; because she was the mother of all living

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

برآشית ג, ב.

13 بند

52 יום ליום

داوود (דוד) می‌سراید که آسمان‌ها جلال ה' را بازمی‌گویند: «روز به روز گفتار را جاری می‌کند، و شب به شب دانش را بیان می‌دارد.» این מאמר «روز» را تورات مکتوب می‌داند؛ چشمه‌ای که با سرچشمه خویش یگانه است، و «شب» را تورات شفاهی، که دانش خود را با تفصیل «بیان می‌کند؛ فعلی יחווה (yechaveh) از ریشه نام حوا (חווה, Chavah) است.

Psalms 19:3 תהילים י"ט:ג

יום ליום יבוע אמר ויללה ללילה תחנה-דעת:

Day unto day uttereth speech, and night unto night revealeth knowledge

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים יט, ג. ראה ביהל אור עה"פ ע' סא ואילך שכאן מבואר שזהו"ע חכמה עילאה וחכמה תתאה אשר פי חכמה תתאה שהוא גילוי וביאור הדברים של חכמה עילאה. בלקו"ת בהעלותך לה, א מציין לכאן.

53 שמשרע"ה למד ביום מקרא ובלילה משנה כשה"י בהר

موسی (مשה) در طول چهل روزی که بر کوه بود، روزها کتاب تورات و شب‌ها می‌شنا (משנה) را آموخت؛ بدین‌سان روز و شب با تورات مکتوب و تورات شفاهی متناظر بودند.

Pirkei DeRabbi Eliezer 46:2-3 פרקי דרבי אליעזר מ"ו:ב-ג

רבי יהושע בן קרחה אומר: ארבעים יום עשה משה בקר, קורא בדת מקרא ביום ושונה בדת מקרא בלילה. ולאחר ארבעים יום לקח את הלוחות וירד אל המחנה, ובשבעה עשר בתמוז שבר את הלוחות והרג

את לייטי ישראל, ועשה ארבעים יום במחנה עד ששפרף את העגל וכתבו כעפר הארץ והרג את כל אשר נשק לעגל והכרית עבודה זרה מישראל והתקין כל שבט במקומו. ובראש חדש אלול אמר לו הקדוש ברוך הוא (שמות כד, יב): "עלה אלי הקרה", ...

Rabbi Joshua, son of Korchah, said: Forty days was Moses on the mountain, reading the Written Law by day, and studying the Oral Law by night. After the forty days he took the tables (of the Law) and descended into the camp on the 17th of Tammuz, and he broke in pieces the tables, and slew the sinners in Israel. He then spent forty days in the camp, until he had burnt the calf, and powdered it like the dust of the earth, ... and he had destroyed the idol worship

Pirke DeRabbi Eliezer, Sefaria Vocalized Edition (Public Domain) • Pirke de Rabbi Eliezer, trans. Rabbi Gerald Friedlander, London, 1916 (Public Domain)

14 بند

54 ברכה ראשונה . . תושב"כ

در آن‌جا، آتیر ربه به این مآמר بازمی‌گردد: دو برکت نخست عروسی، «یوتسر هآدام» (یוצר האדם, Yotzer ha'adam) و «آشر یاتسار» (אשר יצר, Asher yatzar), با تورات مکتوب و تورات شفاهی متناظرند؛ از همین رو، «آشر یاتسار» با «باروخ» (ברוך, Baruch) پایان می‌یابد. او از این نکته برای توضیح دو قرص نان شاووعوس استفاده می‌کند.

یادداشت کھوت

ראה לקו"ת שה"ש כח, ב.

15 بند

55 אשר יצר את האדם

متن برکت دوم عروسی، «آن‌که انسان را به صورت خویش آفرید»؛ که در آن واژه افزوده «את» آمده است.

Ketubot 8a:3-4 כתובות ח' א:ג-ד'

ו"אשר יצר את האדם בצלמו, בצלם דמות תבניתו, והתקין לו ממנו בנין עדי עד. ברוך אתה ה', יוצר האדם". "שוש תשיש ותגל העקרה, בקבוץ בניה לתוכה בשמחה. ברוך אתה ה', משמח ציון בבניה".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

در سرود رهایی داوود، ה' «تاریکی را نهانگاه خویش ساخت و پیرامون خود را سایبان خویش قرار داد». این מאמר (maamar) این آیه را بر ماده نخستین، که در آن هیچ‌چیز آشکار نیست، تطبیق می‌کند.

Psalms 18:12 תהילים י"ח:י"ב

ישתחשך סתרו סביבותיו סכתו חשכת-מים עבי שחקים:

He made darkness His hiding-place, His pavilion round about Him; darkness of waters, thick clouds of the skies

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

16 بند

57 בצלמו בצלם דמות תבניתו

واژه‌های برکت «آشر یاتسار» که «صورت» دوگانه آن به معنای تجلی‌ای پس از تجلی‌ای دیگر خوانده می‌شود.

Ketubot 8a:3-4 כתובות ח' א:ג-ד'

ו"אשר יצר את האדם בצלמו, בצלם דמות תבניתו, והתקין לו ממנו בנין עדי עד. ברוך אתה ה', יוצר האדם". "שוש תשיש ותגל העקרה,

63 נתאה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים

הנגמי که ه' جهان را آفرید، خواست سکونتگاهی در میان عوالم فرودین (دירה בתחתונים, dirah betachtonim) داشته باشد، همان گونه که در میان عوالم برین دارد؛ این، مقصود همه نزول هاست.

Midrash Tanchuma, Nasso 16:1 מדרש תנחומא, נשא ט"ז:א'

... באתי לגני אחותי פלה (שה"ש ה, א). אמר רבי שמואל בר נחמן, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, נתאה שיהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים. ברא את האדם וצוה אותו ואמר לו: מקל עץ הגן אכל תאכל, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו (בראשית ב, טז-יז). ועבר על צויו. אמר לקה הקדוש ברוך הוא, כך הייתי מתאה שיהא לי דירה בתחתונים כמו שיש לי בעליונים, ודבר אקד צויתי אותך ולא שמרת אותו. מיד סלק הקדוש ...

So it came to pass on the day that Moses had “(Numb. 7:1) finished.” Rav says, “Every place where it is stated, ‘So it came to pass (wayehi),’ [is referring to] something new”; but R. Simeon says, “Every place where it says, ‘So it came to pass (wayehi),’ [is referring to] something which existed, has ceased [to exist] for a long time, and has returned to be as it was. 5:7. This text is related (to Cant. 5:1), “When I come to ... my garden, my sister bride.” R. Samuel bar

Midrash Tanchuma -- Torat Emet (Public Domain) • Townsend 1989 translation of Midrash Tanhuma, S. Buber Recension, edited and supplemented by R. Francis Nataf (CC-BY)

21

64 זכה נעשה לו סם חיים

«אگر شایستگی یابد، [تورات] برای او اکسیر حیات می‌شود؛ و اگر نه، اکسیر مرگ»؛ اثر مطالعه تورات به یادگیرنده بستگی دارد.

Yoma 72b:14 יומא ע"ב ב:י"ד

אמר רבי יהושע בן לוי, מאי דכתיב: "וְזָאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מִשָּׁה", זָכָה — נְעֻשִׁית לוֹ סָם חַיִּים, לֹא זָכָה — נְעֻשִׁית לוֹ סָם מִיתָה. וְהִינוּ דְאָמַר רַבָּא: דְאִמְנָן לֵה — סָמָא דְחַיָּא, דְלֹא אִמְנָן לֵה — סָמָא דְמוֹתָא.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

יادداشت كهوت

יומא עב, ב. בלקו"ת שה"ש יב, ג ואוה"ת נ"ך כרך א ע' קעט מציינים לכאן. ראה באוה"ת נ"ך כרך א ע' קעט "דסם גי" מאה ולהיות סם חיים זהו ע"י מאה פעמים ואחד שיהי' כוונתו לבחי' אחד" ע"ש. וראה באוה"ת פ' חקת לד"ה קח את המטה ע' תתכח מעתיק קטע מכאן ומבאר הקושיא ותוכן התירוצ' ע"ש.

65 בל יראה גאות ה'

إشعيا درباره مرد شرير می‌گوید که حتی هنگامی که به او لطف می‌شود، درستی را نمی‌آموزد «و جلالی نام چهارحرفی (ה', Havayah) را نمی‌بیند». این مأثر آن را بر کسی تطبیق می‌کند که آموختنش به سبب موضوع مادی آن به پایین کشیده می‌شود.

Isaiah 26:10 ישעיהו כ"ו:י'

חַמַּן רָשָׁע בְּלִי-לִמּוּד אֶדְדָּק בְּאַרְצֵי נִכְחוֹת יַעֲזֹל וּבְלִירְאָה גְאוּת ה'

Let favour be shown to the wicked, yet will he not learn righteousness; In the land of uprightness will he deal wrongfully, And will not behold the majesty of the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

בקבוץ בניה לתוכה בשמחה. ברוך אתה ה', משמח ציון בבניה".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

58 דמות תבניתו . . בחי' עלמא דאתגלי

اثر فلسفي تسمحاح تسدك (الضمح صدق) درباره «همانندي قالب او» به عنوان عالم آشکار شده بحث می‌کند؛ یادداشت به آن اثر ارجاع می‌دهد.

يادداشت كهوت

ראה ספר החקירה סה, ב.

17

59 והתקין לו ממנו בנין עדי עד

پایان برکت «آشیر یاتسار»: ה' برای آدم (آדם) از خود او بنایی جاودان (حو, חוה) آماده کرد.

Ketubot 8a:3-4 כתובות ח' א:ג-ד'

ו'אשר יצר את האדם בצלמו, בעלם דמות תבניתו, והתקין לו ממנו בנין עדי עד. ברוך אתה ה', יוצר האדם". "שוש תשיש ותגל העקרה, בקבוץ בניה לתוכה בשמחה. ברוך אתה ה', משמח ציון בבניה".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

60 רגלי, יורדות

سليمان (שלמה) درباره «زن بیگانه» هشدار می‌دهد؛ زنی که «پاهایش به سوی مرگ فرود می‌رود». آموزه‌های حسیدی (חסידות, Chassidus) این کلمات را ناظر به پایین‌ترین مراتب قداست می‌داند؛ مراتبی که به سوی عالم جدایی فرود می‌آیند؛ در اینجا، جهان آشکار.

Proverbs 5:5 משלי ה:ה'

רגליה ירדות מות שאול עֲצֵדֶיהָ יִתְמָכוּ:

Her feet go down to death; Her steps take hold on the nether-world;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19

61 ולאו מכל מדות כלל

دعای الياهو (الياهو) می‌گوید که ه' «اصلاً از هیچ‌یک از این صفات نیست»؛ نور بی‌پایان (اور אין سوف, Or Ein Sof) در ذات خود فراتر از مراتب تجلی (سفירות, Sefiros) است.

Tikkunei Zohar 17b:5-7 תקוני זוהר י"ז ב:ה-ז'

אבל לאו דאית לך צדק ידיעא דאיהו דין. ולאו משפט ידיע' דאיהו רחמי ולאו מכל אליון מדות כלל. קום רבי שמעון ויתחדשון מלין על ידך דהא רשותא אית לך (נ"א אתיהיב לך) לגלאה רזין טמירין על ידך מה דלא אתיהיב רשו לגלאה לשום בר נש עד כען. קם רבי שמעון פתח ואמר לך יי' הגדולה והגבורה וכו'

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

20

62 נתאה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים

מדרש (Midrash) موازی می‌گوید: از روز نخست آفرینش، ה' خواست با آفریدگان خویش در عوالم فرودین سکونت کند.

Bamidbar Rabbah 13:6 במדבר רבה י"ג:ג'

يادداشت كهوت

ראה תנחומא נשא טז. במד"ר פ"ג, ו. לקוטי שיחות ח"ו ע' 21 ובהערות לשם.

66 דבר ה' זו הלכה

תלמוד «קלאם ה'» (עמוס 8:12, «ב'ה אין سو و آن سو خواهند دوید تا کلام ה' را بجویند و آن را نخواهند یافت») به هلاخاه تفسیر می‌کند؛ حکم عملی خود کلام، حکمت و ارادهٔ ه' است.

Shabbat 138b:11-12 שבת קל"ח ב:י"א-י"ב

«דָּבָר ה' — זו הָלָכָה, «דָּבָר ה' — זֶה הַקֵּץ, «דָּבָר ה' — זו נְבוּאָה. ומאי «יְשׁוּטְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דָּבָר ה'»? אָמְרוּ: עֲתִידָה אֵשָׁה שְׂתוּל כָּכָר שָׁל תְּרוּמָה וְתַזְוֹר בְּכֵמִי כְּנִסְיוֹת וּבְכֵמִי מְדַרְשׁוֹת לִידַע אִם טְמֵאָה הִיא וְאִם טְהוֹרָה הִיא, וְאִין מְכִין.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت کهوت

שבת קלח, ב.

67

מעיקר הקדושה

بحنی دربارهٔ بهره‌گیری پوسته‌ها از هستهٔ قدوسیت که این یادداشت به آن ارجاع می‌دهد.

یادداشت کهوت

ראה אודה"ת פ' מטות ע' א' שו.

68 וזאת התורה אשר שם משה

آیه‌ای که بازگویی دوبارهٔ تورات از سوی موسی را آغاز می‌کند: «و این است توراتی که موسی پیش روی بنی‌اسرائیل نهاد.» تلمود در یوما (یומא) از آن چنین می‌فهمد که تورات اکسیر حیات یا مرگ می‌شود.

Deuteronomy 4:44 דברים ד':מ"ד

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־שָׂם מֹשֶׁה לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

And this is the law which Moses set before the children of Israel;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

69

تلمود از عبارت «و این است توراتی که موسی (مשה) نهاد» چنین می‌آموزد: اگر شایستگی یابد، تورات برای او اکسیر حیات می‌شود؛ وگرنه، اکسیر مرگ.

Yoma 72b:14 יומא ע"ב ב:י"ד

אָמַר רַבִּי הוֹשֵׁעַ בֶּן לֵוִי, מַאי דְּכָתִיב: "וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה", זָכָה — נְעֻשִׁית לוֹ סָם חַיִּים, לֹא זָכָה — נְעֻשִׁית לוֹ סָם מִיתָה. וְהִינּוּ דְאָמַר רַבָּא: דְּאוֹמֵן לֵה — סָמָא דְחַיָּא, דְּלֹא אוֹמֵן לֵה — סָמָא דְמוֹתָא.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

70 בפ' בהר דף ק"י ע"ב

تسماح تسدک (הצמח צדק) این بخش از زوهر را در آنجا نقل می‌کند.

یادداشت کهوت

ומובא ביהל אור ע' שלא. לקו"ת בלק עג, ד.

71 האומר אין לי אלא תורה

«کسی که می‌گوید چیزی جز تورات ندارد، حتی تورات هم ندارد»؛ این را دربارهٔ کسی بخوان که برای خودش درس می‌خواند.

Yevamot 109b:4-5 יבמות ק"ט ב:ד-ה'

עֲרַבִּי שְׁלִצִיּוֹן — דְּעֲבָדִי שְׁלוֹף דּוֹץ. תּוֹקַע עֲצָמוּ לְדָבָר הָלָכָה — דְּתַנְיָא, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: קַל הָאוֹמֵר אֵין לוֹ תוֹרָה — אֵין לוֹ תוֹרָה. פְּשִׁטָּא! אֱלֹא: קַל הָאוֹמֵר אֵין לוֹ אֱלֹא תוֹרָה — אֵין לוֹ אֱלֹא תוֹרָה. הָא גַּמִּי פְּשִׁטָּא! אֱלֹא דְאִפִּילוּ תוֹרָה אֵין לוֹ. מַאי טַעְמָא? אָמַר רַב פֶּפְא, אָמַר קְרָא:

«וְלִמְדַתְּם וְעֲשִׂיתֶם» — כָּל שְׂיָשְׁנוּ בְּעֵשִׂיָה שְׂשֵׁנוּ בְּלִמְיָדָה, כָּל שְׂאִינוּ בְּעֵשִׂיָה אֵינוּ בְּלִמְיָדָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت کهوت

יבמות קט, ב. וראה לקו"ת דברים כג, ג.

72

אור א"ס שורה אלא במי שבטל

تنیا این اصل را می‌پروراند که نور ه' تنها بر آنچه در برابر او خودنفی‌گری دارد قرار می‌گیرد و توضیح می‌دهد چرا حتی عشق و هیبتی که احساس خودی را باقی می‌گذارند، بی‌טول کامل نیستند.

یادداشت کهوت

ראה תניא פרק לה.

73 כל טיבו דעבדין

تنیا این گفته را (از עץ חיים, Shaar 49) نقل می‌کند تا پوسته را وصف کند: هر نیکی‌ای که کسانی که ریشه در آن دارند انجام می‌دهند، برای خودشان است.

یادداشت کهوت

ע"ח שמ"ט פ"ז. תניא פרק א.

74 כל טיבו דעבדין לגרמייהו

تنیا نقل می‌کند: «همهٔ نیکی‌هایی که انجام می‌دهند، برای خودشان انجام می‌دهند» (با استناد به עץ חיים (עץ חיים), Shaar 49). و این را سرشت پوسته (קליפה, kelipah) می‌داند.

Tanya, Likkutei Amarim 1:18 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים א:י"ח

מַה שְׂאִין כּוֹן נְכֻשׁוֹת אוֹימוֹת הָעוֹלָם, הֵן מְשַׁאֵר קְלִיפוֹת טְמֵאוֹת, שְׂאִין בְּקוֹן טוֹב קָלִל, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב בְּעֵץ חַיִּים שְׁעַר מַיִט פֶּרֶק ג'. וְכָל טִיבוֹ דְּעֲבָדִין הָאוֹימוֹת לְגִרְמִייהוּ עֲבָדִין, וְכָדְאִיתָא בְּגִמְרָא עַל פְּסוּק: "וְחִסְדֹּ לְאוֹיִמִים חֲסָאָת" — שְׂכָל צְדָקָה וְחִסְדֹּ שְׁאוֹמֹת הָעוֹלָם עוֹשִׂין, אֵינָן אֱלֹא לְהַתִּייהָר כּו':

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

75 דואג ואחיתופל

گفتهٔ تلمود دربارهٔ دونگ (دואگ) و آخیتوفل (اחیتوفل)، عالمان بزرگی که به هلاخای راستین نرسیدند.

Sanhedrin 106b:12 סנהדרין ק"ו ב:י"ב

אָמַר רַבִּי: אַרְבַּע מָאָה בְּעֵי דְעוֹ דְּדוֹאָג וְאַחִיתוּפֶל בְּמַגְדֵּל הַפּוֹרֵחַ בְּאֹוִיר, (וְלֹא אִיפְשִׁט לְהוּ חַד). אָמַר רַבָּא: רְבוּתָא לְמַבְעֵי בְּעִי? בְּשֵׁנִי דְרַב הִהוּדָה כּוֹלֵי תַנּוּרֵי בְּגוּזִיקוֹן, וְאַנָּן קָא מַתְנִינוּ טוּבָא בְּעוֹקְצִין!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت کهوت

סנהדרין קו, ב.

76 שהלכה כמותו בכל מקום

یادداشت Kehot برای این عبارت به Sanhedrin 92b ارجاع می‌دهد.

Sanhedrin 92b סנהדרין צ"ב ב

یادداشت کهوت

סנהדרין צב, ב.

77 וה' עמו שהלכה כמותו בכ"מ

«و ه' يا او بود» (شموאל א 16:18, دربارهٔ داوود (دוד) گفته شده است): تلمود آن را چنین می‌خواند: «هلاخا در همه‌جا از او پیروی می‌کند»؛ نور

تورا به سوی کسی که مقدس است جاری می‌شود. (یادداشت Kehot شماره 92b را درج کرده؛ این عبارت در 93b آمده است.)

Sanhedrin 93b:3 سנהדרין צ"ג ב"ג

ואמר רב יהודה אמר רב: כל הפסוק הזה לא אמרו דואג אלא בלשון הרע. "ידע נגד" – שידע לישאל, "גבור" – שידע להשיב, "איש מלחמה" – שידע לישא וליתן במלחמה של תורה, "איש תאר" – שמראה פנים בהלכה, "ויגבון דבר" – שמבין דבר מתוך דבר, "וה' עמו" – שהלכה כמותו בכל מקום.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

78 שיערה עליו רוח ממרום

اشعيا (ישעיה) ویرانی را تا آن‌گاه پیشگویی می‌کند که «روحی از بالا بر ما فرو ریخته شود»؛ **مאמר** (maamar) از این عبارت برای بیان برانگیختگی از بالا (אתערותא דלעילא, isarus dileila) بهره می‌گیرد؛ برانگیختگی‌ای که در پاسخ به کوشش خود آموزنده پدید می‌آید.

Isaiah 32:15 ישעיהו ל"ב:ט"ו

עד־יָעָרָה עֲלֵינוּ רוּחַ מִמְרוֹם וְהָיָה מְדָבָר לְפָרֶמֶל וְהַפְרֶמֶל לַיעָר יִחְשָׁב:

Until the spirit be poured upon us from on high, And the wilderness become a fruitful field, And the fruitful field be counted for a forest.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

79 وکل בניך למודי ה'

ה' صهیون را تسلی می‌دهد: «و همهٔ فرزندان از ه' تعلیم خواهند یافت، و صلح فرزندان عظیم خواهد بود.» در اینجا: آموختنِ هلاخا از آن رو که سخن ه' است.

Isaiah 54:13 ישעיהו נ"ד:י"ג

וְכָל־בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנִיךָ:

And all thy children shall be taught of the L-RD; and great shall be the peace of thy children.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

ישע"י נד, יג.

80 חתום תורה בלימודי

به پیامبر گفته می‌شود: «گواهی را ببند، تورا را در میان شاگردانم مهر کن» (لمודי, limudai). **مאמר** این واژه را با عبارت «تعلیم‌یافتگان ه'» (لمודי ه', limudei Havayah) پیوند می‌دهد: این مهر، نور تورا را برای کسانی که آن را سخن ه' می‌آموزند، در قداست نگاه می‌دارد.

Isaiah 8:16 ישעיהו ח' ט"ז

צור תעודה חתום תורה בלמדי:

Bind up the testimony, seal the instruction among My disciples.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

ישע"י ח, טז.

81 באתעדלי"ת תליא מילתא

یادداشت Kehot برای این عبارت به Zohar I, 235a ارجاع می‌دهد.

Zohar I, 235a זח"א רלה, א

یادداشت كهوت

זח"א رלה, א.

82 באתעדלי"ת תליא מילתא

اصلي زوهار (זהר) که این امر به برانگیختگی از پایین (אתערותא דלתתא, isarus dilelata) بستگی دارد.

Zohar, Vayechi 53:517–528 ספר הזהר, ויחי ב"ג:תק"ז-תקכ"ח

بند 24

83 מבקשי ה' ובינו כל

سليمان (שלמה) بدکاران را که عدالت را در نمی‌یابند، در برابر «آنان که ه' را می‌جویند» قرار می‌دهد؛ آنان «همه‌چیز را درمی‌یابند». **مאמר** با این سخنان، گذار خود را از مطالعهٔ تورات به خدمت قلب آغاز می‌کند.

Proverbs 28:5 משלי כ"ח:ה'

אֲנָשִׁי־רַע לֹא־יָבִינוּ מִשְׁפָּט וּמִבְּקָשִׁי ה' יָבִינוּ כָּל:

Evil men understand not justice; But they that seek the L-RD understand all things.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

84 כי הנה ב' בחי' יש בלב

تسماع تزדک (הצמח צדק) این عبارت را دربارهٔ دو بُعد دل نقل می‌کند.

یادداشت كهوت

מובא באורה"ת תבוא ע' תתרנה.

85 בשמחה ובטוב לבב מרוב כל

موسی (مשה) هشدار می‌دهد که لعنت‌ها «از این رو می‌آیند که شما ه'، نام چهارحرفی (Havayah)، را با شادی و شادمانی دل، از فراوانی همه‌چیز، خدمت نکردید». اما **مאמר** (maamar)، مانند **تורה اور** 107a، این عبارت را «بیش از همه‌چیز» می‌خواند: شادی‌ای در ه' که از هر شادی دیگری برتر است.

Deuteronomy 28:47 דברים כ"ח:מ"ז

תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־עָבַדְתָּ אֶת־ה', אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבב מְרֹב כָּל:

because thou didst not serve the L-RD thy G-d with joyfulness, and with gladness of heart, by reason of the abundance of all things

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت كهوت

דברים כח, מז. וראה לקמן קז, א.

بند 25

86 אהבה בתענוגים

عاشق، محبوب را می‌ستاید: «چه زیبا و چه دل‌انگیزی، ای عشق، با لذت‌ها!» حسیدوت (חסידות, Chassidus), «عشق در لذت‌ها» (אהבה בתענוגים, ahavah ba'taanugim) را والاترین عشق می‌داند: لذت بردن از خود ه'.

Song of Songs 7:7 שיר השירים ז' ז'

מִה־יָפִית וּמִה־נְעֻמֹת אֶהְבֶּה בַת־עֲנוּגִים:

How fair and how pleasant art thou, O love, for delights

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

87 ואיזהו חכם הרואה את הנולד

اسکندر مقدونی (الکساندر مוקدونی) از بزرگان نگب پرسید: «چه کسی خردمند است؟» آنان پاسخ دادند: «کسی که آنچه را پدید می‌آید می‌بیند»؛

یعنی کسی که پیامدها را پیش‌بینی می‌کند. این مآمار آن را به‌معنای دیدن پدید آمدن همه‌چیز از نیستی می‌خواند.

Tamid 32a:7 תמיד ל"ב א:ד'

אמר להם: אידין מתקרי חסידים? אמרו להם: איזהו חכם – הרוצה את הנולד. אמר להם: אידין מתקרי גבור? אמרו לו: איזהו גבור – הכובש את יצרו. אמר להם: אידין מתקרי עשיר? אמרו להם: איזהו עשיר – השמח בתקלו.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

یادداشت كهوت

תמיד לב, א. ראה תניא פרק מג.

88 וכולא קמיי כלא

گفته زوهار (זהר) مبنی بر اینکه همه‌چیز در پیشگاه ה' چون هیچ است.

Zohar I, 11b זח"א יא, ב

یادداشت كهوت

זח"א יא, ב.

89 שויה הנפש – ויחוד עצום

اور هاتورا (اور התורה, Or HaTorah) می‌افزاید: «و پایان‌یافتن کامل همه خواسته‌های بیگانه: این مرتبه «عروس» (כלה, kallah) و حضور الهی برین (שכינה, Shechinah) است که در آیه کتاب شیر هاشیریم (شیر השירים, Shir HaShirim) یاد شده است: «عروس» برگرفته از پایان‌یافتن (כליון, kilayon), زیرا هیچ چیز دیگری واقعیت ندارد؛ و این همان یگانگی برتر است.»

یادداشت كهوت

באוה"ת תבוא ע' תתרנה נוסף: (וכליון כל הרצונות זרות לגמרי וזהו בחי' כלה ושכינתא עילאה הנזכר בפסוק شیر השירים דהיינו כלה לשון כליון מחמת שאין עוד ממש וזהו בחי' יחוד"ע).

26

90 יום ליום יביע

«روز به روز جاری می‌شود؛ این عبارت درباره پیوند نفس با سرچشمه‌اش به کار رفته است.

Psalms 19:3 תהילים י"ט:ג'

יום ליום יביע אמר וְלַיְלָה לַיְלָה יְתוֹהֲדֶעַת:

Day unto day uttereth speech, and night unto night revealeth knowledge

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

91 קרבת ה' הטוב לה

آساف (אסף) چنین نتیجه می‌گیرد: «اما برای من، نزدیکی نام اלקים (אלקים, Elokim) نیکوست» (קרבת اלקים لی טוב, kirvas Elokim li tov)؛ تعبیر این مآمار (maamar)، «نزدیکی نام اלקים که برای آن نیکوست»، پژواکی از آیه است.

Psalms 73:28 תהילים ע"ג:כ"ח

ואני קרבת אלקים לייטוב שתי באדני ה' מחסי לספר כל-מלאכותיך:

But as for me, the nearness of G-d is my good; I have made the L-rd GOD my refuge, That I may tell of all Thy works

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

92 ובשמחתה לא יתערב זר

سلیمان (שלמה): «دل تلخی خویش را می‌شناسد، و بیگانه در شادی آن شریک نمی‌شود.» این مآمار (maamar) آن را بر شادی درونی‌ای تطبیق

می‌کند که شر در آن سهمی ندارد.

Proverbs 14:10 משלי י"ד:י'

לב יודע מרת נפשו ובשמחתו לא יתערב זר:

The heart knoweth its own bitterness; And with its joy no stranger can intermeddle

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

27

93 ולאם מלאם יאמץ

ה' به ریکا (רבקה) خبر می‌دهد که دوقلوها در رحم او با یکدیگر می‌ستیزند: «یک قوم بر قوم دیگر نیرومندتر خواهد شد.» در اینجا، سخن از نبرد میان نفس الهی (נפש האלקית, Nefesh Elohis) و نفس حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) است که هر یک به نوبت چیره می‌شود.

Genesis 25:23 בראשית כ"ה:כ"ג

ויאמר ה' לה שני גוים בבטןך ושני לאמים ממעריך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר:

And the L-RD said unto her: Two nations are in thy womb, And two peoples shall be separated from thy bowels; And the one people shall be stronger than the other people; And the elder shall serve the younger

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

94 ואלמלא הקב"ה

«اگر قدوس متبارک (קב"ה) / קודשא בריך הוא, Kudsha Brich Hu) یاری‌اش نمی‌کرد، نمی‌توانست بر آن چیره شود؛ مبارزه با گرایش به بدی نیازمند یاری ه' است.

Sukkah 52b:1 סוכה נ"ב:א'

רע כל היום». אמר רבי שמעון בן לקיש: יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו, שנאמר: "צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו", ואלמלא הקדוש ברוך הוא שעוזר לו — אינו יכול לו, שנאמר: "ה' לא יעזבנו בקדו ולא ירשיענו בהשקטו".

evil all the day" (Genesis 6:5). R. Shimon b. Lakish stated: The Evil Inclination of a person grows in strength from day to day and seeks to kill him, as it is said, "The wicked watches the righteous and seeks to slay him" (Psalms 37:32); and were it not that the Holy One, blessed be He, is his help he would not be able to withstand it, as it is said, "The L-rd will not leave him in his hand, nor suffer him to be condemned ... "when he is judged

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Daf Shevui (CC0)

یادداشت كهوت

סוכה נב, ב.

95 ע"פ צאנה וראינה

در آن maamar, عبارت «دست‌هایتان را در قدوسیت برافرازید و نام چهارحرفی (ה', Havayah) را برکت دهید» (תהלים 134:2) به‌معنای فرودآوردن برکتی از قدوسی‌تی که فراتر از همه عوالم است توضیح داده می‌شود؛ همچنین گفته می‌شود که فرودآوردن نور بی‌پایان به حکمت (חכמה, Chochmah) تورات، به «برافراشتن دست‌ها» از سوی اسرائیل از راه یگانگی برتر (יחודא עילאה, yichuda ila'ah) و یگانگی فروتر وابسته است (לקושי תורה, Shir HaShirim 18:4, 18:9).

یادداشت كهوت

לקוית שה"ש כא, ב ואילך.

96 יחד לבבי

דאווד (דוד) دعا می‌کند: «راحت را به من بیاموز، نام چهارحرفی (ה', Havayah)... دلم را یکی ساز تا از نامت بهراسم.» **מאמר** (maamar) این عبارت را به معنای یکی‌کردن بُعد درونی (פנימיות, pnimiyus) و بُعد بیرونی (חיצוניות, chitzoniyus) قلب می‌خواند.

Psalms 86:11 תהילים פ"ו:יא

הוֹרֵנִי ה' דְרָכְךָ אֱהַלֶךְ בְּאַמְתְּךָ יַחַד לִבִּי לִירְאָה שְׁמֶךָ:

Teach me, O L-RD, Thy way, that I may walk in Thy truth; . Make one my heart to fear Thy name

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

97 ע"פ שה"ש בענין ב' בחי' כלה

در آنجا «**כלה**» از **כליו**، به معنای «پایان‌یافتن»، توضیح داده می‌شود: همه خواسته‌های شخصی انسان خودنفی می‌شوند تا هیچ اراده‌ای جز برای **ה'** باقی نماند؛ این توضیح پرتویی بر عشقی می‌افکند که در اینجا خواهان زدودن پوشش‌های خویش است.

یادداشت کھوت

לקר"ת שה"ש א, א.

بند 28

98 אהבה בתענוגים

«عشق در لذتها»؛ عشقی برین که از فراسوی زنجیره عوالم می‌آید.

Song of Songs 7:7 שיר השירים ז:ז

מה־יָפִית ומה־נְעִמָּה אֶהְבֶּה בַת־עֲנוּגִים:

How fair and how pleasant art thou, O love, for delights

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

99 והתקין לו ממנו

واژه‌های برکت عروسی: «و از خود او برایش آماده ساخت»؛ عشق آشکارشده از ذات خود جدا نیست.

Ketubot 8a:3-4 כתובות ח' א:ג-ד'

ו"אֲשֶׁר יֵצֵר אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם דְמוֹת תְּבִנִיתוֹ, וְהִתְקִין לוֹ מִמֶּנּוּ בְנִין עֲדֵי עַד. בְּרוּךְ אַתָּה ה', יוֹצֵר הָאָדָם". "שׁוֹשׁ תְּשִׁישׁ וְתִגַּל הָעֶקְרָה, בְּקִבוּץ בְּנֵיהֶם לְתוֹכָהּ בְּשִׁמְחָה. בְּרוּךְ אַתָּה ה', מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבִנְיָה".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

100 יחד לבבי

«دل مرا یکی گردان»؛ دعایی برای آن‌که عشق آشکارشده با سرچشمه خود یکی بماند.

Psalms 86:11 תהילים פ"ו:יא

הוֹרֵנִי ה' דְרָכְךָ אֱהַלֶךְ בְּאַמְתְּךָ יַחַד לִבִּי לִירְאָה שְׁמֶךָ:

Teach me, O L-RD, Thy way, that I may walk in Thy truth; . Make one my heart to fear Thy name

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים פו, יא.

بند 29

101 יחד לבבי

«دل مرا یگانه ساز»؛ مُهر، عواطف آشکارشده را وقف یگانگی **ה'** نگاه

می‌دارد.

Psalms 86:11 תהילים פ"ו:יא

הוֹרֵנִי ה' דְרָכְךָ אֱהַלֶךְ בְּאַמְתְּךָ יַחַד לִבִּי לִירְאָה שְׁמֶךָ:

Teach me, O L-RD, Thy way, that I may walk in Thy truth; . Make one my heart to fear Thy name

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

بند 30

102 עד פה תבא ולא תוסיף

در پاسخ به ایوب (ایوب) از میان توفان، **ה'** می‌گوید چگونه برای دریا حدی نهاد: «تا اینجا خواهی آمد و نه فراتر.» این مَamar آن را بر مهر، به‌منزله مرزی، تطبیق می‌دهد.

Job 38:11 איוב ל"ח:יא

וְאָמַר עַד־פֹּה תָבֹא וְלֹא תִסֵּף וּפִאֲזִישִׁית בְּגִזְאוֹן גְּלִיד:

And said: 'Thus far shalt thou come, but no further; And here ?'shall thy proud waves be stayed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

103 יגיע כפיד

سرودی برای برآمدن: «چون دسترنج دست‌هایت را بخوری، خوشا به حال تو و نیکوست برای تو.» این مَamar از «دسترنج دست‌هایت» برای تلاش محدودی استفاده می‌کند که باید صرف نیازهای نفس حیوانی (נפש הבהמית, Nefesh HaBahamis) کرد.

Psalms 128:2 תהילים קכ"ח:ב'

יָגִיעַ כַּפִּידְךָ כִּי תֹאכַל אֶשְׂרִיד וְטוֹב לְךָ:

When thou eatest the labour of thy hands, Happy shalt thou .be, and it shall be well with thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

یادداشت کھوت

תהלים קכח, ב.

104 וכמאן דשדי בתר כתפוי

تثنا (تنبأ) این تصویر را برای بخشیدن ناخواسته حیات از سوی **ה'** به سوي دیگر (סטرا אחרא, sitra achra) به کار می‌برد: «مانند کسی که چیزی را از فراز شانه‌اش به سوی دشمنی می‌اندازد.»

Tanya, Likkutei Amarim 22:5 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים כ"ב:ה'

אָבֵל הַסְטֵרָא אֶקְרָא וְהַטּוּמָאָה — הִיא תוֹעֵבַת ה' אֲשֶׁר שָׂנֵא, וְאִינוּ מְשַׁפֵּעַ לָהּ חַיִּית מִפְּנִימִית הַרְצוֹן וְחִפְצוֹ הָאֱמוּמִית אֲשֶׁר חִפֵּץ בָּהּ חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי אִם, כִּמְאֵן דְּשַׁדִּי בְּתֵר כְּתַפּוּי לְשׁוֹנְאוֹ שְׁלֹא בְּרַצּוֹנוֹ, רַק בְּדִי לְהַעֲנִישׁ אֶת הַרְשָׁעִים, וְלִיתָן שֶׁכֶּר טוֹב לְצַדִּיקִים דְּאֶכְפְּרִין לְסִטְרָא אֶקְרָא; וְזֶה נִקְרָא בְּחִינַת "אֲחֻרָיִים" דְּרַצּוֹן הָעֲלִיּוֹן בְּרוּךְ־הוּא.

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

105 ואת עשו שנאתי

«و از عيسو (عشو) نفرت داشتم» (گفتار **ה'** از زبان ملاکی (مלאכי)); سوي دیگر نیروي حیات (חיות, chayus) خود را بی‌عشق دریافت می‌کند.

Malachi 1:3 מלאכי א:ג'

וְאֶת־עֵשׂוֹ שָׂנְאתִי וְאֶשִׁים אֶת־הָרִירוֹ שְׁמִמָּה וְאֶת־יַחֲלָתוֹ לְתִנּוֹת מִדְבָּר:

But Esau I hated, And made his mountains a desolation, And .gave his heritage to the jackals of the wilderness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

درباره این نسخه

.the notes و our explanations ,the English translation ,This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

.Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Daf Shevui (CCO); Constantinople, 1740: سفاریا: از طریق سفاریا: 1740 Constantinople (CC-BY-NC); Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Sifsei Chachomim Chumash, Metsudah Publications, 2009 (CC-BY); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Pirke DeRabbi Eliezer, Sefaria Vocalized Edition (Public Domain); Pirke de Rabbi Eliezer, trans. Rabbi Gerald Friedlander, London, 1916 (Public Domain); Midrash Tanchuma - Torat Emet (Public Domain); Townsend 1989 translation of Midrash Tanhuma, S. Buber Recension, edited and supplemented by R. Francis Nataf (CC-BY); Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: -likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانه لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از likuteitorah.com/fa/torah-ohr/bereishis/8

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسחק